

Evaluatie subsidieregeling SWOV

Onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid
van de subsidieregeling SWOV 2014-2016

Evaluatie subsidieregeling SWOV

Onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van de subsidieregeling SWOV 2014-2016

Auteurs

Peter Bex

Michel Bloemheuvel

Lize Kooijman

Bilthoven, 21 november 2017

Sira Consulting B.V. is inhoudelijk verantwoordelijk voor deze rapportage. De in deze rapportage opgenomen teksten en onderzoeksresultaten mogen uitsluitend worden gebruikt als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldiging en/of openbaarmaking in welke vorm ook, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Sira Consulting B.V.. Sira Consulting B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	5
1 Inleiding	7
2 Aanpak en verantwoording	8
2.1 Aanpak van de evaluatie	8
2.2 Verantwoording van de resultaten	10
3 Beleids- en subsidiedoelstelling	14
3.1 Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid	14
3.2 Beleidsdoelstellingen ministerie IenM	18
3.3 Subsidiedoelstelling SWOV	20
3.4 Analyse beleidskader SWOV subsidie	21
4 Doeltreffendheid en doelmatigheid	23
4.1 Verantwoording	23
4.2 Doeltreffendheid	24
4.3 Doelmatigheid	30
5 Het subsidieproces	34
5.1 Van aanvraag tot vaststelling	34
5.2 Administratieve lasten	37
6 Conclusies en aanbevelingen	39
6.1 Conclusies	39
6.2 Aanbevelingen	41
Bijlagen	
I Toetsingskader	44
II Geraadpleegde bronnen	46
III Gesprekspartners	48
IV Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek	49
V Ambities en doelstellingen SWOV	52
VI Beoordelingstabel	54
VII Subsidieverplichtingen SWOV	62

Managementsamenvatting

De minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) verstrekt jaarlijks subsidie aan de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV). De subsidieregeling voor SWOV komt per 1 januari 2019 te vervallen en is daarom geëvalueerd.

De evaluatie is uitgevoerd conform de vereisten van de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE). Hierbij is nagegaan of de verstrekte subsidie aan SWOV een bijdrage levert aan de beleidsdoelstellingen (doeltreffendheid) van het ministerie en, of de gemaakte kosten hiervan in verhouding staan tot de doelen (doelmatigheid). De evaluatie heeft zich uitsluitend gericht op de gesubsidieerde activiteiten van SWOV. Het is dus geen evaluatie van de organisatie van SWOV als geheel.

De evaluatie is uitgevoerd op basis van brononderzoek (zoals verantwoordingen, jaarrapportages, projectinformatie etc.) en interviews met SWOV en stakeholders. Ten behoeve van draagvlak en kwaliteitsborging is een begeleidingscommissie bij elke fase in het onderzoek betrokken.

Beleids- en subsidiedoelstelling

Het ministerie van IenW heeft de beleidsdoelstellingen voor verkeersveiligheid vastgelegd in de rijksbegroting, het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008-2020 en de Beleidsimpuls Verkeersveiligheid 2012. De subsidiedoelstellingen hieruit voor de SWOV zijn: (1) Het verrichten van wetenschappelijk onderzoek met als doel uitbreiding van kennis ten behoeve van het verkeersveiligheidsbeleid en (2) Kennisverspreiding verkregen uit het wetenschappelijk onderzoek.

De analyse van de beleidsdoelstellingen van IenW gericht op verkeersveiligheid is direct te relateren aan de subsidiedoelstellingen van SWOV. Ook de doelstellingen van SWOV zelf sluiten hier goed op aan. Omdat de activiteiten van SWOV passen in het verkeers- en vervoersbeleid van het ministerie is het verantwoord dat IenW subsidie verstrekt.

In het verkeers- en vervoersbeleid is een beperkt aantal beleidsindicatoren benoemd. In de subsidieregeling zelf zijn geen beleidsindicatoren opgenomen. Om toch uitspraken te kunnen doen over de doelmatigheid en doeltreffendheid zijn beleidsindicatoren uit de doelstellingen afgeleid en is op basis hiervan bepaald in hoeverre deze direct of indirect een bijdrage leveren aan de subsidiedoelstelling.

Doeltreffendheid en doelmatigheid

De doeltreffendheid van de subsidie is beoordeeld als goed. Voor de beoordeling hiervan is nagegaan of de opgeleverde resultaten een bijdrage (direct, indirect of geen) hebben geleverd aan de subsidiedoelstelling. Voor bijna alle uitgevoerde activiteiten en opgeleverde resultaten is een directe relatie te leggen. Activiteiten met alleen een indirecte relatie zijn ondersteunend aan de doelstelling 'Kennisoverdracht'.

De doelmatigheid van de subsidie is als goed beoordeeld. Hierbij is nagegaan of met dezelfde middelen een hoger rendement was te realiseren. SWOV is een internationaal erkend instituut dat bekend staat om zijn onafhankelijke en wetenschappelijk verantwoorde wijze van onderzoek. Om dit te kunnen waarborgen heeft SWOV zeer uitgebreide kwaliteitsprocedures ingericht (zie ook tekstkader 'Het SWOV-stempel'). Dit heeft uiteraard impact op de kosten van onderzoek. Gezien het belang van het SWOV-stempel in politieke en bestuurlijke beleids- en besluitvorming zijn deze kosten te verantwoorden. Het is echter wel belangrijk om deze kosten expliciet te monitoren en de noodzaak van aanvullende onderbouwingen zorgvuldig af te wegen.

De activiteiten die een bijdrage leveren aan de subsidiedoelstelling 'Kennisoverdracht' zijn op onderdelen te optimaliseren. Hierbij is het dan echter wel belangrijk deze doelstelling helder af te bakenen.

Een significante bijdrage aan de verkeersveiligheid

Het beleidsdoel en de subsidiedoelstellingen zouden zonder de subsidie niet zijn gerealiseerd. SWOV is een uniek Nederlands instituut met internationale erkenning. Een beperkt aantal vergelijkbare onderzoeken wordt uitgevoerd door de universiteit van Delft of TNO. Vaak is SWOV hier in meer of mindere mate bij betrokken.

Financiering van wetenschappelijk onderzoek naar de verkeersveiligheid kan niet zonder financiering van de overheid. Dergelijke onderzoeken zijn te kostbaar en hebben een zeer beperkte commerciële waarde, waardoor financiering vanuit de markt alleen gedeeltelijk haalbaar is. Dit vraagt echter een andere organisatie en zou bovendien een inbreuk kunnen zijn op de onafhankelijkheid van SWOV.

Kennisverspreiding in de vorm van implementatieadviezen zou financiering van onderzoeken deels mogelijk kunnen maken. De onderzoekers zijn echter van mening dat SWOV een onderzoeksinstituut is en implementatie van deze resultaten aan andere partijen moet overlaten.

Een optimale subsidieaanvraag- en verantwoordingsprocedure

Uit de gesprekken en de verslagen blijkt dat het proces van de subsidieaanvraag procedureel goed verloopt. Alle relevante stakeholders worden hierbij op verschillende momenten betrokken en dit leidt ook tot aanpassingen in de activiteitenplannen. Ook de subsidieverantwoording verloopt transparant. IenW toetst bij de verantwoording vooral op de rechtmatigheid van de verstrekte subsidie. De diverse accountantscontroles zien toe op de financiële verantwoording en onderbouwing.

Op onderdelen is het proces van subsidieaanvraag en -verantwoording te optimaliseren en de administratieve lasten te verminderen.

Enkele punten voor het optimaliseren van de doelmatigheid en doeltreffendheid

Volgend vanuit de evaluatie en met het oog op de toekomst zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd:

1. Expliciteer de subsidiedoelstellingen en de daarbij behorende beleidsindicatoren om deze doelstellingen te monitoren en bij te sturen.
2. Bepaal als ministerie van IenW op welke wijze de doorwerking van de subsidiedoelstellingen van SWOV is te optimaliseren.
3. Bewaak de onafhankelijke en wetenschappelijke kwaliteiten van SWOV, maar zoek gericht naar mogelijkheden om de doelmatigheid te optimaliseren.
4. Optimaliseer het subsidieproces of overweeg de financiering van SWOV anders in te richten om verdere regeldrukvermindering mogelijk te maken.

1 Inleiding

De minister van IenW verstrekt jaarlijks subsidie aan SWOV. Deze organisatie draagt met haar activiteiten bij aan de realisatie van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008-2020 en de Beleidsimpuls Verkeersveiligheid (2012).

De subsidieregeling voor SWOV komt per 1 januari 2019 te vervallen. Ter voorbereiding van een besluit over voortzetting van de subsidie en de wijze waarop, heeft het ministerie van IenW de regeling laten evalueren (artikel 4:24 Awb), waarin de doelmatigheid en doeltreffendheid van de subsidie aan SWOV is onderzocht.

Aanpak en verantwoording van de evaluatie

De evaluatie is uitgevoerd conform de vereisten van de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE) (zie bijlage IV). Bij doeltreffendheid gaat het om de mate waarin een beleidsdoelstelling dankzij de inzet van de onderzochte beleidsinstrumenten wordt gerealiseerd (artikel 1d RPE). Bij doelmatigheid gaat het om de vraag of de kosten in verhouding staan tot het bereiken van het maatschappelijke doel (artikel 1e RPE). Er is sprake van doelmatigheid naarmate bepaalde effecten worden bereikt met minder kosten, of naarmate bepaalde kosten meer effect opleveren.

Om inzicht te krijgen in de doeltreffendheid van subsidies is het beleidskader gereconstrueerd, is onderzoek gedaan naar de beschikte middelen, de uitgevoerde activiteiten, de behaalde prestaties en de doelbereiking. Bij het beoordelen van de mate van doelmatigheid is nagegaan of er met dezelfde middelen een hoger rendement was te realiseren.

De evaluatie is uitgevoerd op basis van dossieronderzoek en gesprekken met SWOV, het ministerie van IenW en stakeholders. Het project is procesmatig begeleid door een begeleidingscommissie met onder meer de opdrachtgever en het ministerie van Financiën.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we een toelichting op de aanpak en verantwoording van de evaluatie. We leggen hierin onder meer uit op welke wijze we de doeltreffendheid en doelmatigheid hebben vastgesteld. Hoofdstuk 3 schetst het beleidskader en de doelstellingen van het ministerie. We leggen dit naast de doelstellingen van SWOV en de subsidiedoelstellingen. In hoofdstuk 4 beoordelen we op basis van het activiteitenplan en de verantwoording daarvan, de doeltreffendheid en de doelmatigheid. Hoofdstuk 5 beschrijft het subsidieproces en de daarbij behorende verantwoording. We sluiten het rapport af met de conclusies en aanbevelingen.

In de bijlagen zijn onder meer opgenomen een overzicht van de gesprekspartners en geraadpleegde bronnen. Ook is de gedetailleerde beoordeling van het activiteitenplan hierin opgenomen.

2 Aanpak en verantwoording

2.1 Aanpak van de evaluatie

Doelstelling en onderzoeksvragen

De doelstelling van het onderzoek 'Evaluatie subsidieregelingen SWOV' is:

- Het evalueren van de doeltreffendheid en de effecten van de subsidieregeling SWOV 2014. De evaluatie dient te voldoen aan de RPE (artikel 2 eerste lid).

In het onderstaande tekstkader is de doelstelling uitgewerkt in de onderzoeksvragen. Ook is aangegeven in welk hoofdstuk van het rapport dit is beantwoord. In samenwerking met de begeleidingscommissie zijn de onderzoeksvragen verder aangescherpt.

Gelijktijdig is een evaluatie uitgevoerd van de subsidieregelingen voor VVN (2014) en TeamAlert (2015), waarvoor dezelfde onderzoeksopzet is gehanteerd.

Tekstkader 1. Onderzoeksvragen deelproject 1. Evaluatie subsidies VVN, SWOV en TA

Onderzoeksvragen	Beantwoorden we in
1. Welke beleidsdoelen en onderhavige doelstellingen worden met de subsidie nagestreefd (art. 2:1 lid a RPE)?	Hoofdstuk 3
2. In hoeverre zijn het beleidsdoel en de onderhavige doelstellingen gerealiseerd?	Hoofdstuk 3
3. Hoe is het proces van subsidieverlening en -verantwoording georganiseerd?	Hoofdstuk 5
4. Welke activiteiten zijn met behulp van de subsidie uitgevoerd?	Hoofdstuk 4
5. In hoeverre is de subsidie, alsmede de daarmee samenhangende uitgaven <i>doeltreffend</i> (art. 2:1 lid b RPE)?	Hoofdstuk 4
6. In hoeverre is de subsidie, alsmede de daarmee samenhangende uitgaven <i>doelmatig</i> (art. 2:1 lid b RPE)?	Hoofdstuk 4
7. In hoeverre worden het beleidsdoel en de onderhavige doelstellingen gerealiseerd zonder de subsidie?	Hoofdstuk 4

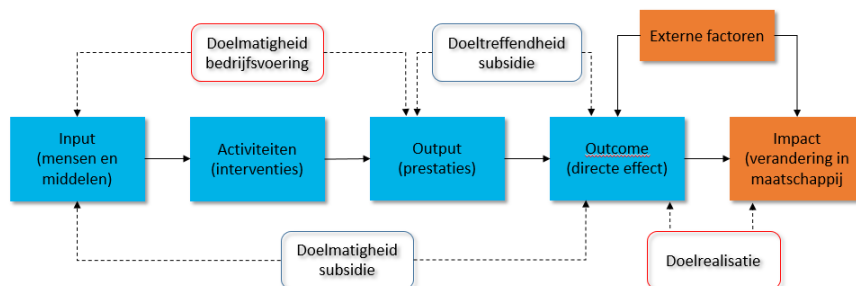
Bepalen doeltreffendheid en doelmatigheid

Bij doeltreffendheid gaat het om de mate waarin een beleidsdoelstelling dankzij de inzet van de onderzochte beleidsinstrumenten wordt gerealiseerd (artikel 1d RPE). Het verstrekken van subsidies is één van de beleidsinstrumenten van de overheid om een bepaald doel te bereiken.

Bij doelmatigheid gaat het om de vraag of de kosten in verhouding staan tot het bereiken van het maatschappelijke doel (artikel 1e RPE). Er is sprake van doelmatigheid naarmate bepaalde effecten worden bereikt met minder kosten, of naarmate bepaalde kosten meer effecten opleveren.

In de onderstaande figuur zijn de begrippen doeltreffendheid en doelmatigheid geïllustreerd aan de hand van een resultatenketen. In deze figuur is aangegeven (roodomrand) dat de doelmatigheid van de bedrijfsvoering buiten de scope van het onderzoek valt. De reden is dat dit vanuit de RPE niet is voorgeschreven en bovendien een aangelegenheid van de organisatie zelf is. De doelrealisatie valt ook buiten de scope van het onderzoek omdat we niet de beleidsdoelstelling van het ministerie van I&M evalueren maar alleen die van de subsidie.

Figuur 1. Relatie doeltreffendheid versus doelmatigheid

Het bepalen van de doeltreffendheid

Het woord 'dankzij' in de definitie van doeltreffendheid vereist dat voor het aantonen van doeltreffendheid de causaliteit tussen de prestaties (output) en de effecten (outcome) aangetoond moet worden. Dit betekent dat antwoord is gegeven op de vragen:

- Zijn de met de subsidie beoogde effecten daadwerkelijk gerealiseerd?
- Is het aan de subsidieregeling te danken dat de doelen zijn bereikt, of juist niet bereikt zijn?

Daarnaast is rekening gehouden met externe factoren die van invloed zijn op het eindresultaat. In het onderstaand tekstkader is de methodiek beschreven om de doeltreffendheid te bepalen. Deze stappen zijn verwerkt in de werkwijze van ons onderzoek.

Tekstkader 2. Onderdelen voor bepalen doeltreffendheid

Om inzicht te krijgen in de doeltreffendheid van de subsidies, zijn de volgende zes stappen doorlopen:

- Reconstrueren beleidskader.** In deze stap is een vergelijking gemaakt tussen de veronderstelde werking van een subsidie met de achteraf geconstateerde werking. Er is inzicht gegeven in nut en noodzaak, beleidstheorie, doelen, prestaties, activiteiten en middelen. Daarnaast is de samenhang tussen deze aspecten in kaart gebracht.
- Onderzoeken beschikte middelen.** In de stap is achterhaald of het subsidieplafond van SWOV is bereikt en in welke mate de beschikte subsidie is vastgesteld. Tevens zijn de uitvoeringskosten van de subsidie voor het ministerie en de administratieve lasten van SWOV in kaart gebracht.
- Onderzoeken uitgevoerde activiteiten.** In deze stap is inzicht gegeven in de mate waarin beoogde activiteiten daadwerkelijk door SWOV zijn uitgevoerd. Er is een inventarisatie gemaakt van hoe de uitvoering van de subsidieregeling in de praktijk verloopt en wat hierbij de knelpunten zijn. Daarnaast is onderzocht of in de praktijk een andere invulling is gegeven aan activiteiten dan vooraf aangegeven.
- Onderzoeken behaalde prestaties.** De inzet van middelen en de uitvoering van activiteiten van SWOV resulteren in prestaties. Aan deze prestaties zijn indicatoren gekoppeld en er is een vergelijking gemaakt tussen de beoogde en behaalde prestaties.
- Onderzoeken doelbereiking.** In deze stap is onderzocht in welke mate de doelgroep van SWOV is bereikt door het raadplegen van interne (jaarverslagen, onderzoeksrapporten), externe bronnen (publicaties, bekendmakingen) en het uitvoeren van interviews.
- Beoordelen mate van doeltreffendheid.** Mede op basis van de resultaten van de voorgaande stappen is inzichtelijk gemaakt of de subsidie noodzakelijk is voor de activiteiten van SWOV en in hoeverre de behaalde prestaties een bijdrage hebben geleverd aan de doelbereiking.

Het bepalen van de doelmatigheid

Bij het meten van doelmatigheid is onderscheid gemaakt tussen:

- de doelmatigheid van de bedrijfsvoering, waarbij de prestaties zijn gerelateerd aan de input, en
- de doelmatigheid van de subsidie waarbij de effecten zijn gerelateerd aan de input.

In de opdracht voor de evaluatie is expliciet aangegeven om niet de organisaties zelf te evalueren, maar het onderzoek te richten op de doelmatigheid en op de effecten gerelateerd aan de input. Met andere woorden hoe staan de geïnvesteerde middelen (input) in verhouding tot het directe effect (outcome).

Het begrip doelmatigheid is een relatief begrip. Dit betekent dat er in het onderzoek altijd een vergelijking met een andere situatie nodig is om een uitspraak over de mate van doelmatigheid te kunnen doen. Bij de evaluatie van de subsidieregeling voor SWOV ligt voor dit aspect de nadruk op het in kaart brengen van het relatieve verbeterpotentieel: Kan het rendement van een activiteit worden verhoogd? En zo ja, hoe?

Het gaat hierbij dus om de vraag of met dezelfde middelen een beter resultaat zou zijn te realiseren. Om de doelmatigheid te bepalen, is gebruik gemaakt van de resultaten voor het bepalen van de doeltreffendheid (zie tekstkader 2). Dit is verder aangevuld door gericht op zoek te gaan naar verbetermogelijkheden om het rendement te verhogen. Deze informatie is gebruikt om vervolgens de doelmatigheid te beoordelen:

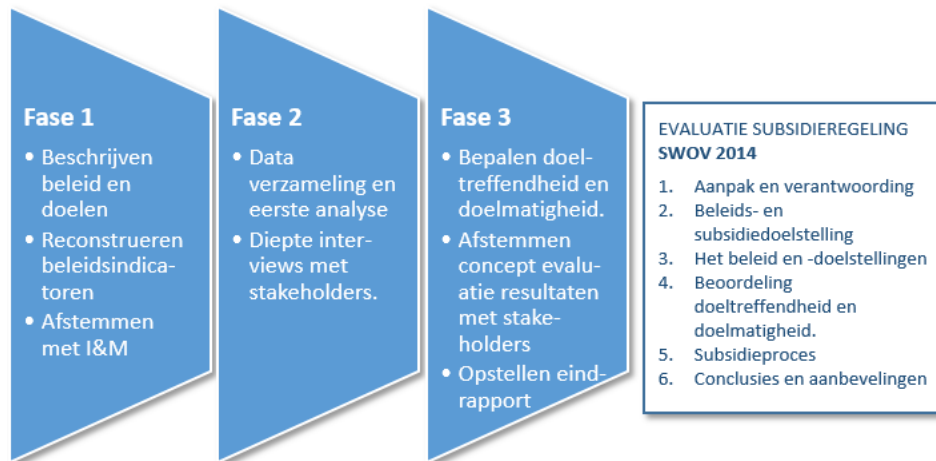
Beoordelen mate van doelmatigheid. Mede op basis van de resultaten van de voorgaande stappen is inzichtelijk gemaakt of met dezelfde middelen een hoger rendement gerealiseerd had kunnen worden. Hierbij zijn de geïdentificeerde verbetervoorstellen als basis voor de analyse gebruikt. Er is rekening gehouden met lessons learned en inzichten die niet eerder waren voorzien.

In bijlage I is het toetsingskader opgenomen zoals gebruikt tijdens de evaluatie.

2.2 Verantwoording van de resultaten

De evaluatie is stapsgewijs en methodisch uitgevoerd. Hiermee waarborgen we dat de evaluatie voldoet aan de vereisten uit de RPE maar ook dat we transparant en navolgbaar uitspraken doen over de doeltreffendheid en de doelmatigheid. In de onderstaande figuur is de projectaanpak voor deelproject 1 samengevat. Onderstaand geven we een samenvatting van de fasen die we gedurende de evaluatie hebben doorlopen.

Figuur 2. Samenvatting projectaanpak deelproject 1

Fase 1 - Opstellen toetsingskader evaluatie SWOV

In fase 1 starten we met het samenvatten van het beleid en de beoogde beleidsdoelen. Aan de hand van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008-2020, de Beleidsimpuls Verkeersveiligheid, de subsidieregeling en de verantwoordingsdocumenten reconstrueren we de beleidsindicatoren en vertalen dit naar de informatie (over input, output en outcome) die we nodig hebben voor het bepalen van de doeltreffendheid en de doelmatigheid van SWOV. Hiervoor hebben wij de vereisten naar stellingen vertaald en uitgewerkt in een toetsingskader voor de evaluatie. Het kader is getoetst in gesprekken met medewerkers van IenM. Ook is het kader getoetst in gesprekken met SWOV (de directie, het management en medewerkers).

Het kader is gebruikt voor het organiseren van de dataverzameling van fase 2.

Fase 2 - Inventariseren data en informatie

De dataverzameling is gestart in fase 2. Hiervoor zijn bij SWOV verantwoordingen, documenten en rapporten opgevraagd die inzicht geven in beschikte middelen (input), de hiervoor uitgevoerde activiteiten, de prestaties die dit heeft opgeleverd (output) en de doelbereiking die hiermee is gerealiseerd (outcome). Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is te vinden in bijlage II. Op basis van de resultaten van het brononderzoek is een eerste beeld geschetst van de beleidsindicatoren en is een overzicht gemaakt met de ontbrekende informatie waar we tijdens de interviews extra aandacht aan hebben besteed.

Interviews zijn afgelegd met de directie en medewerkers van SWOV, het ministerie van IenW en met samenwerkingspartners (geselecteerd uit de Wetenschappelijke en Programma Adviesraad van SWOV). In de onderstaande tabel is aangegeven wie wij hebben geïnterviewd, in bijlage III staat een uitgebreid overzicht.

Tabel 1. Overzicht interviews per subsidierelatie

Interview met...	Personen	Gesprekken
Directie	3	2
Medewerkers	3	2
IenM	3	2
Stakeholders: Universiteit Delft, Fietsers- bond ¹ , ANWB, ROV Zuid- Holland	5	5
Totaal	14	11

Om de projecten ook in detail te kunnen beoordelen zonder de organisatie onnodig te belasten is er voor gekozen om een steekproef uit te voeren. Naar aanleiding van deze steekproef zijn drie onderzoeksprogramma's uit 2016 van SWOV gekozen:

- Basisgegevens voor verkeersveiligheidsonderzoek;
- Veilige Infrastructuur, ook voor ouderen;
- Overige onderzoeksactiviteiten.

Tekstkader 3. Onderbouwing selectie projecten

- Het onderzoek 'Basisgegevens voor verkeersveiligheidsonderzoek' is een onderzoek dat SWOV jaarlijks uitvoert en waaraan een significant deel van het totale subsidiebudget wordt besteed. Aan de onderzoeksresultaten wordt een groot belang gehecht. Het budget kent in de loop van de jaren enkele overschrijdingen.
- Het onderzoek 'Veilige Infrastructuur, ook voor ouderen' is een meerjarig onderzoek, waarbij in 2016 een nieuw, specifiek thema (ouderen) is onderzocht. Ook hier is sprake geweest van budget overschrijding. Het onderzoek heeft daarnaast relaties met gemeentelijk beleid en de CROW.
- Het onderzoek 'Overige onderzoeksactiviteiten' is een kleiner project, waarin specifieke, actuele thema's worden onderzocht. Daarnaast is samengewerkt met meerdere organisaties, zoals VVN, provincie Zeeland en Veiligheid.NL.

Fase 3 - Analyseren en afstemmen

In fase 3 is op basis van de verzamelde data en gesprekken de doeltreffendheid en doelmatigheid bepaald. We hebben dit gedaan door verschillende onderdelen (input, activiteiten, output, outcome) te beschrijven. Vervolgens hebben wij dit gekoppeld aan:

- Doeltreffendheid: de relatie tussen output (geleverde prestaties) en outcome (direct effect).
- Doelmatigheid: de relatie tussen input (mensen en middelen, inclusief administratieve lasten) en outcome (direct effect).

Op basis van de input uit de werksessie met SWOV is de concept eindrapportage bijgesteld en leggen we dit voor aan de begeleidingscommissie en de onafhankelijke deskundige. Deze laatste stellen we in de gelegenheid tot het geven van een onafhankelijk oordeel. Dit oordeel zullen wij in de rapportage integraal overnemen.

¹ Deze stakeholder is gekozen in plaats van TLN, omdat de contactpersoon van TLN geen PAR-lid meer is.

Externe begeleidingscommissie

Bij elke fase in het onderzoek is de begeleidingscommissie betrokken geweest. Zo is aan het begin van het project met de begeleidingscommissie een startgesprek georganiseerd om de projectdoelstellingen, -resultaten, -aanpak, -planning en -organisatie te bespreken en af te stemmen. Ook het toetsingskader is afgestemd, evenals het aantal afgenomen interviews. Tot slot buigt de begeleidingscommissie zich over dit conceptrapport. Dit onderdeel zullen wij in de rapportage integraal overnemen.

3 Beleids- en subsidiedoelstelling

3.1 Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid

Doelstelling SWOV

De missie van SWOV is om 'als topinstituut de verkeersveiligheid te verbeteren met hoogwaardige kennis uit wetenschappelijk onderzoek op het gehele terrein van verkeer en vervoer'. Het motto hierbij is: *Ongevallen voorkomen, letsel beperken, levens redden*. Om dit te bereiken voert SWOV wetenschappelijk onderzoek uit en maakt zij de resultaten van dat onderzoek actief en passief beschikbaar. SWOV is inhoudelijk onafhankelijk en SWOV-kennis is openbaar' [Jaarrekening SWOV, 2015].

In de strategische nota Goud Verzilveren + is de missie terug te zien in de ambities en doelstellingen van SWOV. Een belangrijke ambitie van SWOV is het zijn van de beste onderzoeksorganisatie in Nederland. Om dit te bereiken maakt SWOV de relevantie van onderzoeken duidelijk, stelt zij onderzoekers verantwoordelijk voor het onderzoek en geeft zij hen daartoe de ruimte en werkt zij doelmatig en doeltreffend. De focus ligt hierbij onder meer op bruikbaarheid en invloed, kwaliteit en innovatie van SWOV-onderzoek. In het kader van innovatie heeft SWOV daarom verschillende onderzoeksinnovaties doorgevoerd. Ook zet SWOV in op meer zichtbaarheid in de media. In bijlage V zijn de ambities en de belangrijkste doelstellingen verder toegelicht.

De doelgroep van SWOV zijn verkeersprofessionals die de SWOV-onderzoeken direct kunnen gebruiken bij het verkeersveiligheidsbeleid. Voorbeelden van verkeersprofessionals zijn beleidsmedewerkers bij gemeenten, provincies, het ministerie van IenW en VenJ, belangenorganisaties als VVN, Fietsersbond en TeamAlert en uitvoeringsorganisaties zoals het CBR.

Kwaliteit

SWOV stelt hoge kwaliteitseisen aan haar onderzoek [Goud Verzilveren +, 2014]. Dit is nodig om de ambitie, de beste onderzoeksorganisatie van Nederland te zijn, te realiseren. SWOV volgt daarom een zorgvuldige kwaliteitsprocedure voordat zij onderzoeksresultaten beschikbaar stelt en een 'SWOV-stempel' afgeeft (zie kader 3).

Tekstkader 4. Kwaliteitsprocedure en 'SWOV-stempel'

Voordat SWOV een onderzoek uitbrengt, wordt het onderzoek op verschillende manieren getoetst. Allereerst wordt de Wetenschappelijke Adviesraad betrokken bij de totstandkoming van het onderzoeksprogramma. Adviezen van de WAR leiden soms tot kleine aanpassingen in het onderzoeksprogramma en zorgen voor borging van de wetenschappelijke kwaliteit.

Bij elk onderzoek wordt tevens een interne kwaliteitsprocedure doorlopen. Deze bestaat uit een startgesprek, ethische beoordeling, eindgesprek, wetenschappelijke toets en een eindtoets. In het startgesprek worden onder meer onderzoeksdoelen, -vragen en methoden besproken en gespecificeerd. De afspraken uit het startgesprek vormen de basis voor het verdere onderzoek. Daarnaast vindt een ethische beoordeling van het onderzoek plaats. Nadat de data-analyse van het onderzoek is uitgevoerd vindt een eindgesprek plaats, waarin de opbrengst van het onderzoek wordt besproken. Als de conceptrapportage gereed is, vindt een wetenschappelijke toetsing plaats van het rapport en een toets door de directeur op wetenschappelijke onderbouwing, boodschap en consistentie [QA-procedure, 2015].

Vanwege de hoge wetenschappelijke kwaliteit van SWOV, wordt SWOV regelmatig gevraagd om een oordeel te geven over onderzoeken en effecten van beleidsmaatregelen. Dit wordt het SWOV-stempel genoemd. SWOV geeft alleen haar SWOV-stempel af als dit voldoende wetenschappelijk is aangetoond. Het SWOV-stempel is een gezaghebbende uitspraak en is internationaal gerespecteerd [Goud Verzilveren, 2012].

Trends en onderzoeksclusters

De onderzoeken die SWOV uitvoert met de subsidie van het ministerie van IenW zijn gekoppeld aan drie maatschappelijke trends (toenemende automatisering, vergrijzing en verstedelijking) en geclusterd in vijf hoofdonderwerpen:

1. Verkeers(on)veiligheid gesignaleerd en geanalyseerd;
2. ITS en automatisering van voertuig en verkeer;
3. Blijvende veilige mobiliteit in een vergrijzende samenleving;
4. De veilige en gezonde stad;
5. Onderhoud en gebruik van bestaande kennis [Activiteitenprogramma, 2016]

De onderzoeksclusters sluiten goed aan bij de ambities en maatregelen uit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid, bijvoorbeeld bij de ambities over de bescherming van kwetsbaren, het behouden van bestaande mobiliteitssystemen en innovatie.

De onderzoeksclusters richten zich respectievelijk op het in kaart brengen van het aantal verkeersveiligheidsslachtoffers (1), de invloed van technologische ontwikkelingen op de verkeersveiligheid (2), een veilige infrastructuur (3 en 4) en kennisverspreiding van de uitgevoerde onderzoeken (5). De koppeling van de onderzoeksclusters met de activiteiten van SWOV in 2016 is in tabel 2 weergegeven.

Tabel 2. Onderzoeksclusters en activiteiten

Onderzoekscluster	Project
Verkeersonveiligheid gesignaleerd en geanalyseerd	16.01 Basisgegevens voor verkeersveiligheidsonderzoek 16.02 Monitoring en signalering 16.03 In depth inzicht in ongevallen met langzaam gemotoriseerd verkeer
ITS en automatisering van voertuig en verkeer	16.04 Veiligheid tijdens de transitie naar hogere niveaus van automatisering 16.05 Veilige interactie tussen fietsers, voetgangers en autonome voertuigen
Blijvend veilige mobiliteit in een vergrijzende samenleving	16.06 Veilig autorijden met beginnende dementie: hoe ver kunnen we vooruit kijken? 16.07 Veilige infrastructuur, ook voor ouderen
De veilige en gezonde stad	16.08 Instrumenten voor decentraal verkeersveiligheidsbeleid 16.09 Naar de nieuwe school: educatieve interventies in overgangperioden 16.10 Veiligheid van fietsers

Overige onderzoeksactiviteiten	16.10 Zware alcoholovertreders: om hoeveel gaat het en wie zijn het? 16.11 Fietshelmenstudie Zeeland en 2toDrive
Onderhoud en gebruik van bestaande kennis	16.12 Kennis bijhouden en uitwisselen 16.13 Nieuwe onderwerpen, vragen en ontwikkelingen 16.14 Factsheets en website 16.15 Kenniscentrum 16.16 Voorlichting en communicatie

Een deel van de onderzoeksprojecten betreft een jaarlijks terugkerende activiteit of is onderdeel van een meerjarig onderzoeksprogramma. Voorbeelden van jaarlijks terugkerende activiteiten zijn de projecten Basisgegevens voor verkeersveiligheidsonderzoek en Monitoring en signalering. Meerjarige onderzoeken zijn bijvoorbeeld Veiligheid van fietsers en Veilige interactie tussen fietsers, voetgangers en autonome voertuigen.

Daarnaast voert SWOV ook onderzoeken uit in opdracht van de Europese Unie en decentrale overheden. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van een instrument om de fietsveiligheid te verbeteren. Dit project is uitgevoerd met de ANWB en gemeente Amsterdam. In opdracht van de Europese Unie is in 2016 een studie uitgevoerd naar de omstandigheden en soorten verkeersongelukken die leiden tot ernstige verwondingen. Doel van het onderzoek was het identificeren van maatregelen om verkeersongevallen te voorkomen.

Organisatie SWOV

Sinds 2012 heeft SWOV het beleid dat 'voldoende kritische massa' behouden moet worden. Onderzocht is dat de minimale organisatieomvang voor SWOV ligt op 30-40 onderzoekers [Goud Verzilveren, 2012]. SWOV had op 1 juni 2014 42,6 fte in dienst, waarvan 33,7 fte voor onderzoek. In de periode daarna zijn nauwelijks mensen aangenomen [Goud Verzilveren+, 2014] Het doel van de SWOV is om in de toekomst te groeien tot minimaal 50 fte in 2021 [Meerjarenstrategie SWOV 2017-2021].

De organisatiestructuur van SWOV is opgenomen in de onderstaande figuur.

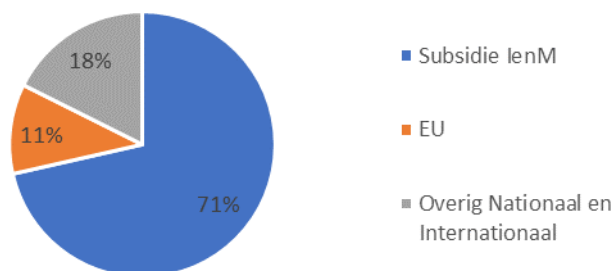
Figuur 3. Organogram SWOV [Website SWOV]

Bekostiging

De inkomsten van SWOV bestaan voor 74% uit subsidie van het ministerie van IenM. In 2016 kreeg SWOV € 3.794.784 aan subsidiegelden van het ministerie van IenM. De overige inkomsten van SWOV zijn afkomstig van overige nationale en internationale organisaties (17%) en van subsidiegelden van de Europese Commissie (9%) [Financieel verslag, 2016].

Figuur 4. Inkomstenverdeling SWOV 2016 [Jaarrekening SWOV, 2016]

3.2 Beleidsdoelstellingen ministerie IenM

Rijksbegroting IenM:

In beleidsartikel 14 van de Rijksbegroting IenW zijn de doelstellingen en indicatoren op het gebied van verkeersveiligheid opgenomen. Twee doelstellingen zijn gerelateerd aan het werk van SWOV:

- De inzet van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008–2020 en de Beleidsimpuls Verkeersveiligheid. De plannen richten zich op verbetering van infrastructuur, voertuigen en gedrag van weggebruikers ter vermindering van het aantal verkeersdoden en ernstige verkeersgewonden. Samen met medeoverheden en maatschappelijke partners is met name aandacht voor de groeiende risicogroepen onder de verkeersdeelnemers: ouderen, fietsers, notoire overtreeders en beginnende bestuurders.
- Inzetten op verbeteren van data van verkeersongevallen en in samenwerking met de decentrale overheden onderzoeken hoe een risicogestuurde aanpak kan worden gebruikt als nieuwe basis voor de inzet van maatregelen.

Ook is één beleidsindicator opgenomen voor de verkeersveiligheid: de ontwikkeling van het aantal verkeersslachtoffers (zie onderstaande tabel).

Tabel 3. Indicator verkeersveiligheid: ontwikkeling aantal verkeersslachtoffers [Rijksbegroting, 2018]

Indicator: Ontwikkeling aantal verkeersslachtoffers							
	basiswaarde					realisatie	doelstelling
	2002	2012	2013	2014	2015	2016	2020
aantal verkeersdoden	1.066	650	570	570	621	629	500
ernstig verkeersgewonden	16.100	19.200	18.800	20.700	21.300	dec-17	10.600

	basiswaarde					realisatie	doelstelling
	2002	2012	2013	2014	2015	2016	2020
aantal verkeersdoden	1.066	650	570	570	621	629	500
ernstig verkeersgewonden	16.100	19.200	18.800	20.700	21.300	dec-17	10.600

Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008 – 2020

Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008-2020 beschrijft de ambities en beleidsdoelstellingen van het ministerie van IenW op het gebied van verkeersveiligheid. Het document bevat pijlers, ambities en generieke en specifieke maatregelen. Het verkeersveiligheidsbeleid in de periode 2008-2020 kenmerkt zich door drie pijlers: samenwerking, integrale aanpak en Duurzaam Veilig. Er zijn daarnaast elf ambities door het ministerie van IenW geformuleerd, waarvan er vijf relevant zijn voor het werk van SWOV (zie onderstaand kader).

Tekstkader 5. Bijdrage SWOV aan ambities Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008-2020

- Meer aandacht voor bescherming kwetsbaren en aanpak veroorzakers
- Innovatie levert belangrijke bijdrage
- Behoud van het bestaande mobiliteitssysteem
- Besef van cruciale invloed menselijk gedrag
- Inzicht in risico's

De generieke maatregelen betreffen 28 maatregelen voor voertuigen, gedrag, infrastructuur en onderzoek. SWOV heeft tenminste zes generieke maatregelen die gericht zijn op onderzoek uitgevoerd in de periode 2014 – 2017 (zie vetgedrukte maatregelen in kader).

Tekstkader 6. Bijdrage SWOV aan generieke maatregelen IenM: onderzoek [Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008-2020]

Onderzoeken met duidelijke SWOV-bijdrage

- Onderzoek oorzaken ongevallen, inclusief enkelvoudige fietsongevallen
- Ex-posteffecten van maatregelen
- Mogelijkheden voor ondersteunende maatregelen op het gebied van ITS voor ouderen; (vervolgonderzoek)
- Analyses type ongevallen 50- en 80-km wegen
- Verbetering passieve veiligheid, botscompatibiliteit en testmethoden
- Beperking enkelvoudige ongevallen

Onderzoeken met mogelijke SWOV-bijdrage

- Basisveiligheidseisen brommobiel
- Airbags voor motoren
- Ontwikkeling voertuiginnovatiemonitor voor Nederlands wagenpark
- Werkgerelateerde verplaatsingen
- Gebruik van triprecorder en ongevalsdatarecorder
- Drugstesters
- Maatregelen ter beperking verkeersagressie

Ten aanzien van de specifieke maatregelen heeft de SWOV rechtstreeks bijgedragen aan twee maatregelen:

- begeleid rijden van beginnende bestuurders;
- het stimuleren van een veiligheidscultuur in het bestelverkeer.

Beleidsimpuls Verkeersveiligheid 2012

Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid is nader ingevuld door de Beleidsimpuls Verkeersveiligheid 2012. Hierin zijn door het ministerie concrete interventies vastgesteld op de thema's fietsen, ouderen, infrastructuur, gedrag en integraal die met maatschappelijke partners (waaronder SWOV, TeamAlert, ANWB, Fietsersbond en VVN) worden opgepakt. Bij vier maatregelen was SWOV betrokken:

- Nationale Onderzoeksagenda Fiets: Samenwerking en onderzoeksagenda gericht op kennisontwikkeling rond fietsveiligheid met aandacht voor vergrijzing, elektrische fietsen, veilig ontwerp van de fiets (nr. 5).
- Monitor verkeersveiligheid: SWOV monitort trends in verkeersveiligheid en het effect van Beleidsimpuls; om het jaar kort (trends) en uitgebreid (analyses) (nr. 21).
- Toets strategie op koers richting doelen: SWOV toetst voortgang nationale doelstellingen en analyse probleemgebieden en geeft beleidsadvies (nr. 22).
- Bewaken voortgang realisatie maatregelen beleidsimpuls: Halfjaarlijks overleg IenW met actiehouders Beleidsimpuls, waarin de voortgang van uitvoering en nieuwe inzichten worden besproken (nr. 23).

In 2018 zal het ministerie van IenW een nieuw Strategisch Plan Verkeersveiligheid afronden voor de periode 2020-2030.

3.3 Subsidiedoelstelling SWOV

De subsidieregeling SWOV 2014 geeft nadere invulling aan de manier waarop de beleidsdoelen van het ministerie worden gerealiseerd.

Subsidiedoelstelling subsidie SWOV 2014

Volgens artikel 2 van de subsidieregeling wordt aan SWOV subsidie verstrekt voor het uitvoeren van projecten en producten op het gebied van verkeersveiligheid, gericht op:

- Het verrichten van wetenschappelijk onderzoek met als doel uitbreiding van kennis ten behoeve van het verkeersveiligheidsbeleid, waarbij de verkeersveiligheid integraal wordt benaderd; of
- Kennisverspreiding verkregen uit het wetenschappelijk onderzoek, bedoeld in de aanhef en hierboven [Subsidieregeling SWOV, 2014].

De toelichting van de subsidieregeling vermeldt hierbij 'dat er voor de komende jaren in ieder geval duidelijk behoefte bestaat aan kennis omtrent fietsers, ouderen en ernstig gewonden.' De kennisverspreiding is gericht op kennis die ontstaan is uit SWOV-onderzoek, zowel onderzoek uit de huidige subsidieperiode als onderzoek uit voorgaande subsidieperiodes. De subsidie heeft daarbij als doel 'kwalitatief hoogstaande kennis te genereren die niet in de markt beschikbaar is, maar wel nodig is voor IenW om tot goede beleidsafwegingen te komen.' [Subsidieregeling SWOV, 2014].

In de subsidieregeling zijn geen concrete beleidsindicatoren opgenomen om de doelmatigheid en doeltreffendheid van de subsidie te monitoren. SWOV vertaalt de subsidiedoelstellingen in een activiteitenplan. Hoewel de relatie tussen SWOV-activiteiten en beleidsdoelen van het ministerie van IenW helder is, wordt hierin geen expliciete relatie gelegd met de beleidsdoelen van het ministerie van IenM.

In het onderzoek hebben wij daarom op basis van de beschikbare informatie de beleidsindicatoren gereconstrueerd. In het onderstaande tekstkader hebben we deze samengevat.

Tekstkader 7. Voorbeelden van mogelijke beleidsindicatoren SWOV

Wetenschappelijk onderzoek

- Aantal wetenschappelijke onderzoeken (per thematiek)
- Alle onderzoeken voldoen aan het 'SWOV-stempel'

Kennisverspreiding onderzoek

- Bijdragen aan wetenschappelijke werkgroepen en congressen
- Bijdragen aan expertgroepen, kenniscafé's en congressen
- Gepubliceerde factsheets
- Bijdragen aan wetenschappelijk onderwijs (in uren)
- Aantal beantwoorde vragen van professionals
- Aantal nieuwsbrieven en verspreiding

Beschikte subsidies

Voor het realiseren van de subsidiedoelstellingen ontvangt SWOV gemiddeld € 3,75 miljoen subsidie van het ministerie van IenM. De bijdrage van de subsidie van IenW aan het totale budget van SWOV is in het jaar 2016 ten opzichte van het jaar 2014 met 8% toegenomen. Ten opzichte van het jaar 2015 is de bijdrage gelijk gebleven. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de verdeling tussen subsidie-inkomsten en overige inkomsten van de jaren 2014, 2015 en 2016.

Tabel 4. Beschikte subsidies 2014 – 2016 [Financiële jaarverslagen SWOV]

Jaar	Subsidie IenM	Percentage	Overig
2014	€ 3.726.905	66%	€ 1.952.748
2015	€ 3.741.588	69%	€ 1.674.088
2016	€ 3.794.784	71%	€ 1.516.292

3.4 Analyse beleidskader SWOV subsidie

1. Er ligt een heldere relatie tussen de beleidsdoelstellingen van het ministerie van IenW en de subsidiedoelstellingen voor SWOV.

Zoals in de toelichting van de subsidieregeling is vermeld, is behoefte aan onderzoek naar fietsers, ouderen en ernstig gewonden en verspreiding van dit onderzoek. Deze doelstellingen zijn ook vermeld in de ambities van het ministerie van IenM.

2. Er zijn nauwelijks indicatoren bij de beleids- en subsidiedoelstellingen geformuleerd.

De beleids- en subsidiedoelstellingen zijn erg algemeen geformuleerd, maar bevatten geen concrete indicatoren. De vertaling hiervan naar concrete indicatoren is weliswaar af te leiden, bijvoorbeeld uit de toelichting bij de subsidieregeling, maar deze zijn beperkt herkenbaar in de subsidiedoelstellingen. De enige indicator die het ministerie van IenW heeft opgesteld, is de ontwikkeling van het aantal verkeersslachtoffers.

3. De missie, ambities en doelstellingen van SWOV sluiten goed aan op de beleidsdoelstellingen van het ministerie van IenW en de subsidiedoelstellingen voor SWOV

De doelstelling van SWOV om 'top' te zijn op data en verbeteringen te realiseren door gebruik van nieuwe databronnen, methoden en slimme koppelingen sluit aan bij de doelstelling in de Rijksbegroting over dataverbetering van verkeersongevallen. Ook de doelstelling om prioriteit te geven aan advisering over en monitoring van de maatregelen uit de Beleidsimpuls sluit aan bij de beleidsdoelstellingen van het ministerie van IenM.

In de missie, ambities en doelstellingen van SWOV zijn de subsidiedoelstellingen van wetenschappelijk onderzoek en kennisverspreiding zichtbaar door de nadruk op hoogwaardige kennis uit wetenschappelijk onderzoek en het beschikbaar stellen van de resultaten van onderzoek.

4. De meeste activiteiten van SWOV betreffen projecten gericht op het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. In het activiteitenplan en de verantwoording is niet altijd expliciet gemaakt welke activiteiten bijdragen aan kennisverspreiding.

Circa 70% van de onderzoeken van de SWOV staat in het teken van kennisverwerving. Het overige deel van de onderzoeken is gericht op de toepasbaarheid van onderzoek in het beleid. Beide typen onderzoeken dragen bij aan het verkeersveiligheidsbeleid van IenM.

Een kleiner deel van de activiteiten waarvoor de SWOV subsidie krijgt, staat in het teken van kennisverspreiding. Niet altijd is expliciet aangegeven of sprake is van kennisverspreiding. Activiteiten die bijdragen aan kennisverspreiding, zijn activiteiten als (internationale) kennisuitwisseling, het publiceren van factsheets en het geven van voorlichting. In algemene zin kunnen ook de overige onderzoeken worden genoemd die na afronding op de website van de SWOV worden gepubliceerd.

Aanbevelingen

1. Om het beleid gericht te realiseren, adviseren wij het ministerie van IenW om de beleidsdoelstellingen gericht op onderzoek en kennisverspreiding van onderzoek smarter te formuleren en te voorzien van concrete beleidsindicatoren. Door deze beleidsindicatoren vervolgens direct terug te laten komen in de subsidiedoelstellingen kan het ministerie van IenW beter sturen op de realisatie van haar eigen beleidsdoelstellingen.
2. Voor een duidelijke relatie tussen de subsidiedoelstelling kennisverspreiding en SWOV-activiteiten hiervoor, kan SWOV in haar activiteitenplan scherper aangeven hoe de activiteiten bijdragen aan kennisverspreiding.

4 Doeltreffendheid en doelmatigheid

4.1 Verantwoording

De doeltreffendheid van de subsidie is beoordeeld aan de hand van de activiteiten uit het activiteitenplan 2016. Deze beoordeling geeft een overeenkomstig beeld van de eerdere jaren omdat de inhoud van het activiteitenplan over de jaren heen heel vergelijkbaar is.

Voor de beoordeling van de doeltreffendheid zijn we voor iedere activiteit uit het activiteitenplan nagegaan:

1. Of, en zo ja, hoe is deze activiteit uitgevoerd?
2. Welk resultaat heeft deze activiteit opgeleverd (output)?
3. Welke effect dit resultaat (direct of indirect) heeft geleverd aan een van de subsidie-doelstellingen² (outcome)?

Op basis van deze verantwoording geven we inzicht in de doeltreffendheid van de subsidieregeling. We doen dit op het niveau van de onderdelen uit het subsidieprogramma (zie paragraaf 5.2). Voor de beoordeling per activiteit verwijzen wij naar bijlage VI.

We geven geen inzicht in het effect van de subsidie op de beleidsdoelstelling van het ministerie van IenM. Dan zouden we namelijk een beleidsevaluatie moeten doen en ook andere (externe) factoren moeten meenemen die van invloed zijn op verkeersveilig gedrag.

Kwaliteit beschikbare informatie

We geven in dit hoofdstuk inzicht in de doeltreffendheid van de subsidieregeling op basis van de beschikbare informatie uit het activiteitenverslag 2016, aangeleverde documenten of uit interviews met medewerkers. Soms was bepaalde informatie niet beschikbaar. Waar dat mogelijk is hebben we dit – in afstemming van SWOV en IenW – geïnterpreteerd.

² Verrichten van wetenschappelijk onderzoek en kennisverspreiding (zie paragraaf 3.3).

4.2 Doeltreffendheid

4.2.1 Verkeersonveiligheid gesignaleerd en geanalyseerd

Het doel van het onderzoekscluster is het inzichtelijk maken van verkeersveiligheidsontwikkelingen. Deze leveren een belangrijke bijdrage aan de verkeersveiligheid van het ministerie van IenM. Het cluster bestaat uit drie projecten (zie tabel).

De uitgevoerde activiteiten (zie bijlage VI) zijn gericht op het beschikbaar stellen van data over verkeersslachtoffers, het analyseren van trends in het aantal verkeersdoden, ernstige verkeersgewonden en letsels en het maken van prognoses van toekomstige verkeersveiligheidsontwikkelingen. Daarnaast monitort SWOV de voortgang en effecten van de Monitor Beleidsimpuls Verkeersveiligheid, levert zij een bijdrage aan Europees onderzoek naar risicofactoren en maatregelen bij verkeersongevallen en doet zij diepte-onderzoek naar ongevallen met snorfietzen, brom- en scootmobielen.

P-nr.	Project	Kosten (€)
16.01	Basisgegevens voor verkeersveiligheidsonderzoek	€ 332.023
16.02	Monitoring en signalering	€ 383.998
16.03	In-depth inzicht in ongevallen met langzaam gemotoriseerd verkeer	€ 226.998
	Totaal	€ 943.019

Het cluster heeft onder meer opgeleverd:

- Monitor over ontwikkelingen aantal verkeersdoden en ernstig verkeersgewonden en effecten van verkeersmaatregelen. Dit is de sturingsinformatie voor de beleidsindicator van het ministerie van IenM.
- De verantwoording van de schatting van het aantal verkeersdoden en het aantal ernstige verkeersgewonden in 2015.
- Diverse rapportages (balans, diepte studie snorfietzen, ongevallen brom- en scootmobielen), publicaties (Safety Cube), interne notities (over specifieke letsels, aantal slachtoffers met blijvend letsel en beperkingen methodiek).

De activiteiten leveren over het algemeen direct een bijdrage aan de subsidiedoelstelling het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. De monitor is van essentieel belang om beleid verder te optimaliseren. De onafhankelijkheid en wetenschappelijke betrouwbaarheid van SWOV is daarom van groot belang voor zowel IenW als andere beleidsmakers. De doorwerking van de monitor en aanvullend uitgevoerde analyses, is dan ook groot (zie Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 29 398, nr. 544).

Aan de subsidiedoelstelling kennisverspreiding leveren deze projecten vrijwel allemaal een indirecte bijdrage. De resultaten van de monitor worden immers gedeeld met de Tweede Kamer en leiden tot de nodige discussie over te nemen maatregelen (zeker omdat sinds 2015 een stijging van het aantal verkeersslachtoffers is te zien). De nadere analyse van de monitorgegevens laten op deelonderwerpen het zelfde effect zien. Door de actualiteit is kennisverspreiding daarmee goed gewaarborgd.

De doeltreffendheid van de programma's beoordelen wij op basis van de beschikbare informatie als goed. De outcome van de programma's leveren direct een bijdrage aan onderzoek en indirect aan kennisverspreiding. Een deel van de notities en rapporten is aantoonbaar gebruikt door het ministerie van IenW en de Tweede Kamer. Door publiciteit over de onderzoeken is een belangrijke bijdrage geleverd aan kennisverspreiding.

4.2.2 ITS en automatisering van voertuig en verkeer

Het doel van dit onderzoekscluster is het onderzoeken van de invloed van technologische ontwikkelingen op bestuurders en de verkeersveiligheid en het onderzoeken van de omgang tussen kwetsbare verkeersdeelnemers met (deels) autonome voertuigen. Het cluster bestaat uit 2 projecten (zie tabel).

De uitgevoerde activiteiten (zie bijlage VI) zijn gericht op het onderzoeken van de mentale taakbelasting van bestuurders, de situatiebewustheid van bestuurders bij het overnemen van de rijtaak ('transition of control'), het gedrag van Europese voertuigbezitters en de herkenning van slimme gemotoriseerde voertuigen door voetgangers en fietsers.

Bij laatstgenoemd onderzoek heeft SWOV samengewerkt met TU Delft en met onderzoeksgroepen over Vulnerable Road Users en autonome voertuigen. Voor de onderzoeken zijn data en observaties van ritten geanalyseerd, is een veldstudie uitgevoerd en is gebruik gemaakt van de rij simulator.

P-nr.	Project	Kosten (€)
16.04	Veiligheid tijdens de transitie naar hogere niveaus van automatisering	€ 306.981
16.05	Veilige interactie tussen fietsers, voetgangers en autonome voertuigen	€ 158.470
	Totaal	€ 465.451

Het cluster heeft onder meer opgeleverd:

- Verdiepende rapportage over mentale taakbelasting en transition of control met concrete aanbevelingen voor beleid.
- Publicatie in European Transport Research Review over het onderzoek UDRIVE.
- Position paper en rapportage pilot over veldstudie (in samenwerking met TU Delft en onderzoeksgroepen over Vulnerable Road Users en autonome voertuigen).

De activiteiten leveren direct een bijdrage aan de subsidiedoelstelling het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. De onderzoeken in dit cluster zijn gericht op het anticiperen op verkeersveiligheid bij actuele veranderingen (zoals afleiding door mobiele telefoons) en toekomstige ontwikkelingen op het gebied van (semi) zelfrijdende voertuigen. De onderzoeken leveren een bijdrage aan de maatschappelijke discussie van deze ontwikkelingen.

Ook voor deze projecten geldt dat hiermee vanwege de (wetenschappelijke) publicaties een indirecte bijdrage is geleverd aan de subsidiedoelstelling kennisverspreiding. Zo is het onderzoek over mentale taakbelasting en transition of control gebruikt voor het IenM-beleid over automatisering van voertuigen en over toelating van testen op de openbare weg. De andere onderzoeken hebben respectievelijk een wetenschappelijke publicatie en een position paper en rapportage opgeleverd.

De doeltreffendheid van het programma beoordelen wij op basis van de beschikbare informatie als goed. De outcome van de programma's leveren direct een bijdrage aan onderzoek en indirect aan kennisverspreiding. Dat dit effect heeft, blijkt uit de publicatie van een wetenschappelijk artikel en het gebruik van onderzoeken door de beleidsafdeling van het ministerie van IenM.

4.2.3 Blijvende veilige mobiliteit in een vergrijzende samenleving

Het doel van het onderzoekscluster is het onderzoeken hoe lang veilig auto gereden kan worden met beginnende dementie en hoe een veilige infrastructuur gerealiseerd kan worden. Het project bestaat uit twee projecten.

Eén van de activiteiten was het longitudinaal onderzoeken van automobilisten met lichte dementie en het verbeteren van de bestaande gevaarherkenningstoets voor deze doelgroep. Hiervoor zijn 100 automobilisten gevolgd, hebben zij elke 6-8 maanden een testprocedure doorlopen en zijn zij enkele dagen geobserveerd met camera's.

De overige activiteiten zijn gericht geweest op het onderzoeken van de eisen waaraan een seniorproof verkeerssysteem moet voldoen, de mate waarin de gemeentelijke infrastructuur is ingericht volgens de CROW-richtlijnen en de ontwikkeling van indicatoren voor het beoordelen van de veiligheid van gebiedsontsluitingswegen. Hiervoor zijn enkele praktijkroutes gevolgd en analyses en interviews met gemeentelijke wegbeheerders uitgevoerd.

P-nr.	Project	Kosten (€)
16.06	Veilig autorijden met beginnende dementie	€ 104.807
16.07	Veilige Infrastructuur, ook voor ouderen	€ 341.302
	Totaal	€ 446.109

Het cluster heeft onder meer opgeleverd:

- FitCI voortgangsrapportage 2016 en gevalideerde toets over 100 gevolgde automobilisten met lichte dementie.
- Rapportage over de eisen waaraan een seniorproof verkeerssysteem voldoet.
- Tussentijdse rapportage over de mate waarin gemeentelijke infrastructuur is ingericht volgens de CROW-richtlijnen.
- Rapportage over safety performance indicatoren en verkeersveilige oplossingen van gebiedsontsluitingswegen in stedelijke gebieden.

De activiteiten die onder dit programma vallen, leveren direct een bijdrage aan de subsidiedoelstelling het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. Uit de interviews blijkt dat stakeholders (TU Delft, ANWB, Fietsersbond, ROV Zuid-Holland, ministerie IenM) de kwaliteit van de onderzoeken goed tot zeer goed beoordelen, hoewel niet alle stakeholders de uitkomsten van het onderzoek gewenst vinden. Vanuit de decentrale overheden is het signaal gekomen dat de praktische toepasbaarheid van onderzoek soms beperkt is. Zij zouden SWOV meer ingezet willen zien bij de uitvoeringspraktijk.

Ook voor deze projecten geldt dat hiermee vanwege de (wetenschappelijke) publicaties een indirecte bijdrage is geleverd aan de subsidiedoelstelling kennisverspreiding. Zo is het onderzoek over 'Veilig autorijden met beginnende dementie' als onderbouwing gebruikt voor de verbetering van de bestaande keuringsprocedure. Het onderzoek naar safety indicatoren is afgerond en is beschikbaar om toegepast te worden door decentrale overheden.

De doeltreffendheid van het programma beoordelen wij op basis van de beschikbare informatie als goed. De outcome van de programma's leveren direct een bijdrage aan onderzoek en indirect aan kennisverspreiding. Dat hierdoor de kennis voor het verkeersveiligheidsbeleid is uitgebreid, blijkt uit de verbetering van de bestaande keuringsprocedure.

4.2.4 De veilige en gezonde stad

Het doel van het onderzoekscluster is het onderzoeken van welke consequenties verstedelijking heeft voor de verkeersveiligheid. Thema's als duurzaamheid, gezondheid en groen worden hierbij verbonden met verkeersveiligheid en dit biedt mogelijkheden voor een betere doorwerking richting verkeersveiligheid. Het project bestaat uit drie projecten.

De activiteiten zijn gericht op instrumentontwikkeling voor decentraal verkeersveiligheidsbeleid, educatieve interventies bij de overgang naar de basisschool en naar het voortgezet onderwijs en de veiligheid van fietsers. Er is onder andere een benchmark ontwikkeld voor gemeenten, een effect-onderzoek gedaan naar de verstrekking van gratis fietshelmen, een gevaarherkenningstraining ontwikkeld voor pubers en onderzoek gedaan naar de invloed van geluid (bijvoorbeeld smartphones) bij fietsers. Voor het laatste is een veldexperiment uitgevoerd.

P-nr.	Project	Kosten (€)
16.08	Instrumenten voor decentraal verkeersveiligheidsbeleid	€ 196.135
16.09	Naar de nieuwe school: educatieve interventies in overgangperiodes	€ 115.494
16.10	Veiligheid van fietsers	€ 302.897
	Totaal	€ 614.526

Het cluster heeft onder meer opgeleverd:

- Rapport/artikel over effect, succes en faalfactoren gratis fietshelmen in 2016.
- Werkdocument resultaat pilot training gevaarherkenning.
- Rapportage bevindingen NC studie en rapportage.
- Artikel/rapportage over veldexperiment oogbewegingen fietsers bij luisteren muziek.

De activiteiten leveren over het algemeen direct een bijdrage aan de subsidiedoelstelling het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. De kwaliteit van de onderzoeken is volgens stakeholders (TU Delft, ANWB, Fietsersbond, ROV Zuid-Holland, ministerie IenM) goed tot zeer goed. Hoewel niet alle stakeholders de uitkomsten van het onderzoek gewenst vinden.

De projecten leveren een indirecte bijdrage aan de subsidiedoelstelling kennisverspreiding. De rapporten van de onderzoeken zijn namelijk gepubliceerd op de website van SWOV en zijn verstuurd naar relaties van SWOV, waaronder het ministerie van IenM, VVN, provincie Zeeland en andere decentrale overheden. Niet volledig duidelijk is wat het ministerie van IenW en gemeenten met de SWOV-rapportages hebben gedaan, al zullen overheden naar verwachting gebruik maken van de benchmark en zal het onderzoek naar fietshelmen gebruikt zijn door het ministerie van IenM. Vanwege beperkte onderbouwing van het effect van fietshelmen³ is het beleid hierop niet aangepast. Hierover zijn Kamerbrieven gestuurd.

De doeltreffendheid van het programma beoordelen wij op basis van de beschikbare informatie als goed. De outcome van de programma's leveren direct een bijdrage aan onderzoek en indirect aan kennisverspreiding. Voor een deel van de projecten is onduidelijk hoe deze nieuwe kennis concreet is gebruikt in het verkeersveiligheidsbeleid bij overheden.

³ Het effect kon lastig worden vastgesteld, omdat kinderen de gratis fietshelmen niet of nauwelijks droegen.

4.2.5 Overige onderzoeksactiviteiten

Het doel van het onderzoekscluster is onderzoeken uit te voeren op verzoek van het ministerie van IenM. In 2016 zijn hiervoor drie projecten uitgevoerd, te weten een onderzoek naar de omvang en kenmerken van zware alcoholovertreeders en af te ronden projecten en het afronden van twee eerdere onderzoeksprojecten: 2toDrive en fietshelmenstudie Zeeland.

SWOV heeft voor 2toDrive in 2016 een her-analyse uitgevoerd naar zelfgerapporteerde ongevallen van deelnemers van 2toDrive voor het bepalen van het effect van 2toDrive op ongevallen. Voor het onderzoek naar zware alcoholovertreeders is verschillende literatuur en zijn verschillende databronnen geanalyseerd.

P-nr	Project	Kosten (€)
16.11	Overige onderzoeksactiviteiten	€ 162.168
	Totaal	€ 162.168

Het cluster heeft onder meer opgeleverd:

- Rapport zware alcoholovertreeders.
- Rapportage met evaluatie fietshelmenstudie 2010-2015.
- Rapportage over her-analyse zelfgerapporteerde ongevallen.

De activiteiten die onder dit programma vallen, leveren direct een bijdrage aan de subsidiedoelstelling het verrichten van wetenschappelijk onderzoek met als doel uitbreiding van kennis voor het verkeersveiligheidsbeleid.

De projecten leveren een indirecte bijdrage aan de subsidiedoelstelling kennisverspreiding. De rapporten van de onderzoeken zijn namelijk gepubliceerd op de website van SWOV en zijn verstuurd naar relaties van SWOV, waaronder het ministerie van IenM, VVN, provincie Zeeland en het CBR. Over de onderzoeken zware alcoholovertreeders en 2toDrive zijn Kamerbrieven verstuurd.

De doeltreffendheid van het programma beoordelen wij op basis van de beschikbare informatie als goed. De outcome van de programma's leveren direct een bijdrage aan onderzoek en indirect aan kennisverspreiding. De onderzoeken leveren een aantoonbare bijdrage aan het verkeersveiligheid van het ministerie van IenM.

4.2.6 Onderhoud en gebruik van bestaande kennis

Het doel van het onderzoekscluster is het bijhouden van kennis en het verspreiden van SWOV-onderzoeken. Hiervoor zijn verschillende activiteiten uitgevoerd, bijvoorbeeld activiteiten gericht op wetenschappelijke kennisuitwisseling, advisering over nieuwe onderwerpen, het onderhouden van de website, het opstellen van factsheets, het organiseren van kenniscafé's en het beantwoorden van vragen van media en professionals.

P-nr.	Project	Kosten (€)
16.12	Kennis bijhouden en uitwisselen	€ 323.835
16.13	Nieuwe onderwerpen, vragen en ontwikkelingen	€ 215.338
16.14	Factsheets en Website	€ 240.953
16.15	Kenniscentrum	€ 147.880
16.16	Voorlichting en communicatie	€ 300.103
	Totaal	€ 1.228.109

Het cluster heeft onder meer opgeleverd:

- Bijdragen aan onderwijs TU Delft en onderwijs VU Amsterdam
- Deelnamen aan congressen en congrespaper, organisatie 4 kenniscafé's
- 18 wetenschappelijke en vakgerichte artikelen, 14 overige externe publicaties
- 13 geactualiseerde of nieuwe factsheets
- 58.808 bezoekers op website
- Up to date collectie (wetenschappelijke) boeken en tijdschriften
- Verspreiden SWOV-publicaties via Yammer, nieuwsbrief, magazine en social media

Tabel 5. Georganiseerde kenniscafé's SWOV [SWOV]

Jaar	Thema's kenniscafé's	Deelnemers
Maart 2015	In één Klap	25
April 2015	Wielrenners op de rijbaan	23
Maart 2016	Aansprakelijkheid van wegbeheerders	28
April 2016	Integrale aanpak risicogedrag jongeren	23
Juni 2016	Gemeentelijke plannen (i.s.m. Windesheim)	10
Oktober 2016	Sociale aanpak 30 km/u-gebieden	34
Januari 2017	Onderzoeksplannen CROW, KiM, RWS en SWOV	27
April 2017	Voetgangersongevallen	10

De projecten leveren vaak een directe bijdrage aan de subsidiedoelstelling kennisverspreiding. De rapporten van de onderzoeken zijn namelijk besproken op wetenschappelijke congressen of in nieuwsbrieven, magazines en colleges, gebundeld in toegankelijke factsheets, vertaald in antwoorden van media en professionals en gepubliceerd op de website van SWOV. Ook blijkt dat SWOV in de subsidieperiode nieuwe activiteiten is gaan

uitvoeren om kennis te verspreiden, zoals de organisatie van kenniscafés die door stakeholders duidelijk worden gewaardeerd. Ook de factsheets die SWOV sinds een aantal jaar ontwikkeld worden veel gelezen op de website.

Het kenniscentrum is vooral ondersteunend aan de activiteiten van SWOV. Enerzijds een belangrijke basis voor het doen van onderzoek en anderzijds een te raadplegen bron voor verkeersprofessionals en beleidsmakers bij het maken van beleid. Deze activiteiten leveren een noodzakelijk, maar indirecte bijdrage aan het realiseren van de subsidiedoelstellingen.

De activiteiten die onder dit programma vallen, leveren soms een indirecte bijdrage aan de subsidiedoelstelling het verrichten van wetenschappelijk onderzoek met als doel uitbreiding van kennis voor het verkeersveiligheidsbeleid, omdat zij nodig zijn voor het doen van onderzoek (bijvoorbeeld het onderhouden van de collectie boeken en tijdschriften), maar hebben vaak ook geen bijdrage aan onderzoek.

De doeltreffendheid van het programma beoordelen wij op basis van de beschikbare informatie als goed. De outcome van de programma's leveren direct een bijdrage aan kennisverspreiding en soms indirect aan het verrichten van onderzoek. Nieuwe activiteiten om kennis te verspreiden sluiten goed aan bij de behoeften van stakeholders.

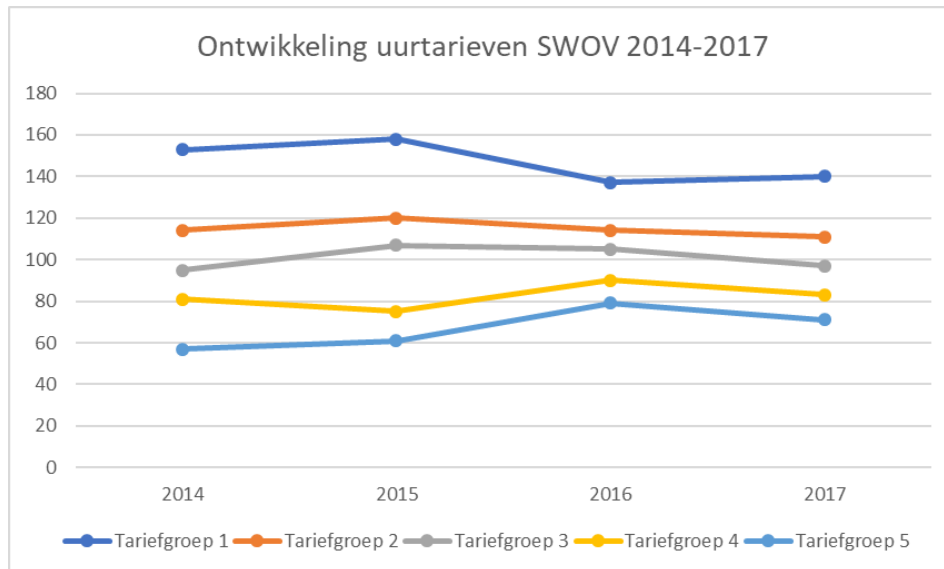
4.3 Doelmatigheid

Bij het beoordelen van de doelmatigheid gaat het om de vraag of met dezelfde middelen een hogere rendement was te realiseren. Om dit te beoordelen hebben wij gekeken naar de projectbegrotingen en realisaties, de uurtarieven, de onderzoeksprogrammering en het activiteitenverslag.

Uurtarieven SWOV

Uit de accountantsverklaringen valt op te maken dat de uurtarieven tijdens de subsidieperiode redelijk stabiel zijn gebleven (gemiddelde toename in 2014-2017 is 0,4%) en in overeenstemming zijn met de systematiek van de Handleiding Overheidstarieven en het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1984.

Specifieker geldt dat in de periode 2014-2017 de tariefgroepen 1 en 2 zijn afgenomen (met respectievelijk -8,5% en -2,6%), terwijl de tariefgroepen 3, 4 en 5 zijn toegenomen (met respectievelijk +2,1%, +2,5% en +24,6%). Het blijkt dat de opslag voor overheadkosten in 2016 en 2017 circa 30-50% van het totale uurtarief bedraagt. Vanaf 2016 is de werktijd van medewerkers verminderd: het aantal declarabele uren is teruggebracht van 1440 naar 1377 fte [Begroting SWOV 2016].

Figuur 5. Ontwikkeling uurtarieven SWOV 2014-2017**Bevinding 1**

De uurtarieven zijn in lijn met het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1984 en zijn in de subsidieperiode nagenoeg gelijk gebleven.

Doelmatigheid onderzoeksprojecten

De volgende factoren zijn van invloed op de doelmatigheid van de subsidie:

1. Budgetoverschrijdingen.

De onderzoeksprojecten worden vaak tegen een relatief lage tijdsbesteding begroot, waardoor bij een deel van de projecten een kostenoverschrijding ontstaat. Dit wordt onder meer⁴ veroorzaakt doordat het voor onderzoeksprojecten lastiger is om vooraf aan te geven hoeveel uren exact aan het project worden besteed. Zo kunnen extra kosten ontstaan, bijvoorbeeld als de kwaliteit van aangeleverde data laag is of als het lastig is om proefpersonen te vinden.

De budgetoverschrijdingen zijn gemiddeld genomen beperkt en hebben om die reden geen effect op de doelmatigheid in zijn algemeenheid. Voor enkele specifieke projecten geldt een uitzondering (o.a. Overige onderzoeksactiviteiten en in minder mate projecten in het cluster Verkeersonveiligheid gesignaleerd en geanalyseerd). Door deze projecten te evalueren is de doelmatigheid voor vergelijkbare projecten te verbeteren.

2. Kwaliteitsprocedure.

Een andere factor die van invloed is op de doelmatigheid is de relatief zware kwaliteitsprocedure voor onderzoeken. SWOV richt onderzoeken relatief zwaar in om de wetenschappelijke kwaliteit te waarborgen. Daarnaast wordt ieder onderzoek apart beoordeeld. De tijdsbesteding hiervoor is minimaal 7,5 dag en kan oplopen tot meer

⁴ Een kleine kostenoverschrijding vindt overigens bewust plaats zodat een bestemming is te geven voor de loon- en prijscompensatie. Dit betreft overigens overschrijdingen van maximaal enkele procenten (voor nadere toelichting paragraaf 5.1, uitvoering).

dan 12 dagen. Voor het internationaal gerenommeerde SWOV-stempel wordt daarmee een relatief hoge prijs betaald.

3. Leeftijdsopbouw van de organisatie.

Het hoge aantal senior onderzoekers wat bij SWOV in dienst is (18 fte van de 35 fte), zorgt voor hogere loonkosten. Daar staat tegelijkertijd tegenover dat zij met hun kennis en ervaring een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van onderzoeken. De doelmatigheid is te beïnvloeden door meer te werken met jongere onderzoekers, dit moet dan niet ten kosten gaan van de kwaliteit.

SWOV houdt zelf rekening met een efficiënte inrichting van de projecten. Bij de evaluatie van 2toDrive is bijvoorbeeld gekozen voor de minimale onderzoeksvariant. SWOV had in de projectopzet aangegeven dat relatief dure uitbreidingen mogelijk waren en de kwaliteit zouden verbeteren. Uiteindelijk is in overleg met het ministerie van IenW gekozen voor de minimale variant.

Zoals al geconstateerd in de vorige paragraaf, dragen de onderzoeksproducten direct bij aan de subsidiedoelstelling 'Onderzoek'. Deze onderzoeken worden over het algemeen hoog gewaardeerd door afnemers in praktijk en wetenschap. De gekozen onderzoeksmethoden, zoals experiment, data-analyse of literatuurstudie, leveren daarmee een nuttige bijdrage aan beleidsvorming en besluitvorming.

Bevinding 2

De doelmatigheid van de onderzoeksprojecten lijkt op basis van bovenstaande goed te zijn. Enerzijds ontstaan hoge kosten door de kwaliteitsprocedure en het aandeel senior onderzoekers, anderzijds wordt hierdoor de kwaliteit van de onderzoeken zinvol verhoogd. SWOV voert geen onderzoeken uit die geen toegevoegde waarde hebben. Wel is enige voorzichtigheid van belang, omdat in het onderzoek de maatschappelijke effecten niet volledig zijn meegenomen en geen vergelijking is gemaakt met andere organisaties.

Doelmatigheid projecten kennisverspreiding

Het subsidiebudget voor kennisverspreiding bedraagt € 1.012.771⁵ en dit zijn hoofdzakelijk personeelskosten. Dit is 26,2% van de totale subsidie. Het aantal fte is 6,82, wat 16% van het totaal aantal fte bedraagt. Dit komt doordat kennisverspreiding van de onderzoeken en de (inter)nationale erkenning voor een belangrijk deel worden bekostigd uit de kennisverspreidingsprojecten. Hierdoor lijkt de verhouding van deze middelen aan de ruime kant.

Zoals al geconstateerd in de vorige paragraaf, dragen de meeste projecten direct of indirect bij aan de subsidiedoelstelling 'Kennisverspreiding'. Dit gebeurt onder meer door de publicatie van onderzoeken en de bijdrage aan nationale en internationale (wetenschappelijke) bijeenkomsten. Daarnaast weten verkeersprofessionals SWOV zelf te vinden voor informatie.

In een aantal gesprekken is echter discussie ontstaan over de scope van 'Kennisverspreiding'. Het gaat dan vooral om de vraag in hoeverre SWOV een bijdrage moet leveren aan de interpretatie en implementatie van de uitkomsten van haar onderzoeken. Zo heeft SWOV safety performance indicatoren opgeleverd, de vraag is of zij ook de partij is die

⁵ Dit zijn de kosten voor Onderhoud en gebruik van bestaande kennis minus de kosten voor Nieuwe onderwerpen, vragen en ontwikkelingen. Deze leveren namelijk een bijdrage aan toekomstig onderzoek of bestaan uit het doen van onderzoek.

deze indicatoren in de praktijk gaat onderzoeken. Uit de praktijk blijkt immers dat er behoefte is aan advies of ondersteuning hiervan.

Het is vanuit de subsidiedoelstelling en het beleid onvoldoende duidelijk in hoeverre dergelijke taken vallen onder 'Kennisverspreiding'. Hierdoor is de doelmatigheid minder goed te beoordelen.

Bevinding 3

De doelmatigheid van de kennisverspreidingsprojecten lijkt op basis van bovenstaande voldoende te zijn. De projecten dragen in meer of mindere mate bij aan kennisverspreiding, maar de kosten voor kennisverspreiding zijn relatief hoog door de bekostiging van kennisverspreiding van de individuele onderzoeken. Ook is de subsidiedoelstelling duidelijker te verwoorden (incl. indicatoren). Wel is enige voorzichtigheid van belang, omdat in het onderzoek de maatschappelijke effecten niet volledig zijn meegenomen en geen vergelijking is gemaakt met andere organisaties.

5 Het subsidieproces

5.1 Van aanvraag tot vaststelling

Het subsidieproces kent een jaarlijkse cyclus. In de subsidieregeling zijn uiterlijke tijdstippen gesteld waaraan VVN en de minister van IenW zijn gebonden. In het onderstaande figuur wordt dit proces kort toegelicht en vervolgens in meer detail beschreven.

Tabel 6. Proces subsidieaanvraag.

aanvraag		uitvoering		vaststelling	
Subsidieontvanger:	Subsidieverstreker:	Subsidieverstreker:	Subsidieverstreker:	Subsidieontvanger:	Subsidieverstreker:
1. Activiteitenplan en -overzicht opstellen 2. Begroting opstellen 3. Accountantsverklaring uurtarieven laten opstellen 4. Liquiditeitsprognose opstellen	1. Beoordeling van de aanvraag 2. Beschikking tot verlening opstellen met afspraken over de prestatie, het toegekende subsidiebedrag en bevoorschotting	1. Meldplicht 2. Voortgangs-overleggen	1. Voortgangs-overleggen	1. Opstellen inhoudelijke en financiële verantwoording 2. Accountantsverklaring jaarrekening en naleving verplichtingen laten opstellen 3. Aanvraag tot vaststelling doen	1. Beoordeling van de verantwoording 2. Eventueel steekproefsgewijze controle (schriftelijk of ter plekke) 3. Beschikking tot vaststelling

Aanvraag: subsidieontvanger

Voor de definitieve subsidieaanvraag stelt SWOV een activiteitenplan, een overzicht van de projecten en producten met tijdsbesteding en geraamde (externe) kosten, een begroting en een liquiditeitsbehoefte op. Daarnaast laat zij een rapport met feitelijke bevindingen over de voorgestelde uurtarieven door een accountant opstellen [Subsidieregeling SWOV, 2014].

De jaarlijkse subsidieaanvraag start in februari met de vaststelling welke projecten in het nieuwe subsidiejaar zullen doorlopen en het intern verzamelen van ideeën voor nieuwe onderzoeken.

De verzamelde ideeën worden uitgewerkt tot een programmavoorstel (inclusief een eerste schatting van de tijdsbesteding), wat in het voorjaar wordt afgestemd met de Raad van Toezicht, de ProgrammaAdviesRaad (PAR) en de Wetenschappelijke Adviesraad (WAR). Het advies van deze organen leidt tot bijstelling in het programmavoorstel. Een reden voor bijstelling is bijvoorbeeld het optimaliseren van de maatschappelijke relevantie van onderzoeken [Programma Adviesraad SWOV, 2013].

Het activiteitenplan wordt, voordat het officieel wordt ingediend op 1 oktober, op twee verschillende momenten afgestemd met het ministerie:

- Op 1 juli verzendt SWOV het eerste concept-activiteitenplan. Dit is een grove schets van het jaarprogramma van SWOV. Tijdens een gesprek met de dossierhouder en de

SWOV worden de wensen van het ministerie van IenM⁶ ten aanzien van het onderzoeksprogramma doorgenomen en waar mogelijk meegenomen in het activiteitenprogramma⁷. Dit leidt tot kleine aanpassingen.

- Op 1 september verzendt SWOV het tweede concept-activiteitenplan en -overzicht. Hierin staan de definitieve onderwerpen met omschrijving, uren en kosten. Gelijktijdig wordt de conceptbegroting voorgelegd aan de Raad van Toezicht.
- Op 1 oktober stuurt SWOV het definitieve activiteitenplan en -overzicht, de begroting, het accountantsrapport met vastgestelde uurtarieven, de liquiditeitsbehoefte en de begeleidende brief [Subsidieregeling SWOV].

Aanvraag: subsidieverlening

De aanvraag tot subsidieverlening en bijbehorende documenten worden aan de hand van de Subsidieregeling SWOV 2014 beoordeeld door de accounthouder voor SWOV, de juridisch adviseur en de financiële afdeling. Het ministerie heeft dertien weken tijd om de beschikking tot subsidieverlening op te stellen.

Bij de definitieve beoordeling wordt naast de beoordeling van het activiteitenplan ook getoetst of sprake is van een economische activiteit en of andere inkomsten en cofinanciering zijn vermeld. Globaal wordt beoordeeld of sprake is van proportionele (externe) kosten. Vervolgens wordt de subsidiebeschikking opgesteld door een medewerker van de financiële afdeling. Na ondertekening door de beoordelaars, afdelingshoofd, directeur en DG wordt deze verstuurd naar SWOV en in de interne systemen verwerkt. In de praktijk is de beschikking binnen de gestelde termijn afgegeven en is alle jaren het aangevraagde subsidiebedrag (subsidieplafond) volledig verleend [Subsidiebeschikkingen SWOV].

Bevindingen

- Het aanvraagproces kent veel afstemmingsmomenten door de afstemmingen met de organisatie, PAR, WAR, Raad van Toezicht en met het ministerie van IenM. Het opstellen van een activiteitenprogramma vindt daarom al vroeg plaats.
- Voor een tijdige subsidieaanvraag start SWOV al in mei met de berekening van de uurtarieven. De berekening wordt gemaakt op persoonsniveau en via de afdelingen wordt een inschatting gemaakt van de overheadkosten.
- Het subsidieaanvraagproces verloopt goed. De gevraagde documenten worden meegestuurd en zijn van goede kwaliteit. Dit gecombineerd met het constructieve overleg tussen SWOV en IenW maakt dat de beoordeling van de aanvraag snel en efficiënt verloopt.
- SWOV houdt zich redelijk goed aan de planning bij de aanvraag, hoewel deze soms enkele dagen later is dan 1 oktober. Dit leidt niet tot problemen bij het ministerie van IenM.

Uitvoering

Tijdens het subsidiejaar wordt 95% van de toegezegde subsidie uitgekeerd als voorschot. De uitkering van de subsidievoorschotten vindt plaats per kwartaal. Daarnaast vindt maandelijks een overleg plaats over de voortgang van het activiteitenprogramma tussen het ministerie van IenW en SWOV.

Ook is SWOV verplicht om tijdens het subsidiejaar melding te maken van inhoudelijke afwijkingen van het activiteitenprogramma of de planning, budgetafwijkingen van meer

⁶ Dit betreffen wensen van de accounthouder voor SWOV en van dossierhouders op het gebied van verkeersveiligheid. IenW is ook agendalid van de PAR en daarmee al tijdig op de hoogte van het programmavoorstel.

⁷ Niet alle wensen kunnen worden meegenomen, bijvoorbeeld vanwege beperkte capaciteit bij SWOV.

dan 10% of politiek gevoelige activiteiten (zie bijlage V). In de periode 2014-2017 heeft SWOV enkele keren per jaar melding gemaakt van een kostenoverschrijding van meer dan 10%. Over de gehele subsidie (per jaar) zijn de overschrijdingen beperkt en liggen deze tussen de 1 tot 2%.

Tabel 7. Kostenoverschrijding

Jaar	Kosten	Subsidie	Tekort	%
2015	€ 3.787.137	€ 3.741.588	€ 45.549	1,2%
2016	€ 3.859.383	€ 3.794.784	€ 64.599	1,7%

In het 3^e kwartaal van het subsidiejaar wordt de loon- en prijscompensatie vastgesteld. Hoewel de minister volgens artikel 9 van de Subsidieregeling SWOV 2014 niet verplicht is compensatie te verlenen, is deze in de periode 2014 - 2016 jaarlijks verleend [Brieven compensatie arbeidskosten- en prijsontwikkeling SWOV].

Bevindingen

- Er is geen budgetoverschrijding van meer dan 10% geweest over het totale budget. Kostenoverschrijdingen bij het onderdeel 'Overige onderzoeksactiviteiten' van meer dan 10% zijn vaak het gevolg van extra onderzoekswensen van het ministerie van IenW tijdens het subsidiejaar. Een dergelijke kostenoverschrijding meldt SWOV informeel aan de accounthouder voor SWOV. Toch moet alsnog via een officieel schrijven goedkeuring voor de kostenoverschrijding worden gevraagd. Dit wordt door beide partijen als onwenselijk ervaren.
- SWOV kan er niet vanuit gaan dat de loon- en prijscompensatie jaarlijks wordt uitgekeerd, maar moet hiervoor wel een bestemming hebben als deze wordt uitgekeerd. Hierdoor schat SWOV de kosten bij de subsidieaanvraag laag in, zodat de compensatie kan worden besteed aan de kostenoverschrijding. Op deze manier kan de compensatie ook worden verantwoord.

Vaststelling: subsidieontvanger

Om de subsidie te laten vaststellen is SWOV ieder jaar verplicht tot het doen van een aanvraag tot subsidievaststelling. Hiervoor stelt SWOV een activiteitenverslag en een financieel verslag op en geeft zij een overzicht van de stand van zaken van de projecten en producten. Tevens laat zij twee accountantsverklaringen opstellen over de getrouwheid van het financieel verslag en over de mate van naleving van de subsidieverplichtingen.

De documenten worden met een begeleidende brief op 1 mei naar het ministerie van IenW gestuurd ter beoordeling.

Vaststelling: subsidieverstrekker

Na ontvangst van de aanvraag heeft de minister 22 weken de tijd om de subsidie vast te stellen [artikel 15, lid 1 Subsidieregeling SWOV]. De aanvraag tot subsidievaststelling en bijbehorende documenten worden eveneens beoordeeld door de accounthouder voor SWOV, een juridisch adviseur en een medewerker van de financiële afdeling van het ministerie van IenM. Hierbij wordt nagegaan of de afgesproken projecten conform de Subsidieregeling SWOV 2014 zijn uitgevoerd. Vervolgens besluit het ministerie over te gaan tot subsidieverlening, waarna de subsidievaststellingsbeschikking wordt opgesteld door

een medewerker van de financiële afdeling. Na ondertekening door de beoordelaars, afdelingshoofd, directeur en DG wordt deze verstuurd naar SWOV en in de interne systemen verwerkt.

Bevindingen

- Het subsidieverantwoordingsproces loopt goed. De gevraagde documenten worden meegestuurd en zijn van goede kwaliteit. De verantwoording is kort en bondig, omdat er regelmatig overleg is tussen SWOV en IenW leidt dit niet tot problemen of onduidelijkheden. Dit kan een aandachtspunt worden als de relatie tussen beide partijen wijzigt.
- Het ministerie van IenW toetst bij de verantwoording vooral op de rechtmatigheid van de verstrekte subsidie en slechts globaal of het aantal uren en de kosten proportioneel waren. Hiervoor is immers een accountantsverklaring toegevoegd.
- Voor het ministerie van IenW is onduidelijk hoe de accountant het protocol van het ministerie van IenW uitvoert ten aanzien van de naleving van de subsidieverplichtingen. Het is niet duidelijk hoe de accountant tot een oordeel komt over de naleving van de subsidieverplichtingen.
- Gedurende de uitvoering van de activiteiten zoals gesubsidieerd in jaar 2016 werkt SWOV aan de subsidieaanvraag van 2017 en aan de subsidievaststelling van het jaar 2015. Dit zorgt bij SWOV wel voor enige piekbelasting omdat deadlines gehaald moeten worden.

5.2 Administratieve lasten

Standaard KostenModel (SKM)

Het in kaart brengen van de regeldruk is gedaan via de landelijk vastgestelde methodiek voor het meten van regeldruk. Met het Standaard Kostenmodel (SKM) is vervolgens de regeldruk berekend. Met het SKM analyseren we welke verplichtingen de hoogste regeldruk veroorzaken en welke activiteiten daaraan ten grondslag liggen (interne of externe kosten). Deze zogenaamde 'cost drivers' vormen de aangrijpingspunten voor het identificeren van verbetervoorstellen.

In het SKM wordt de regeldruk berekend op het niveau van de verplichtingen uit de subsidieregeling. Voor iedere verplichting is in interviews bepaald wat de kosten zijn om hieraan te voldoen (P). Vervolgens is bepaald hoe vaak de activiteit wordt uitgevoerd (Q). De vermenigvuldiging van PxQ levert de regeldruk in € per jaar.

Bij de nulmeting is het gemiddelde uurtarief van SWOV vastgesteld op € 109. In de éénmeting is uitgegaan van de actuele uurtarieven van SWOV: een uurtarief van € 111 voor projectleiders, van € 90 voor medewerkers bedrijfsvoering en van € 140 voor het management. Voor het bepalen van de uitvoeringslasten is aangesloten bij de integrale loonkosten (Kosten-plus tarief, excl. btw) uit de Handleiding Overheidstarieven 2017.

Nulmeting 2014

Bij het opstellen van de subsidieregeling van de SWOV zijn de administratieve lasten van de Subsidieregeling SWOV 2014 berekend. Uit deze berekening blijkt dat de totale administratieve lasten jaarlijks € 136.903 bedragen, uitgaande van een gemiddeld uurtarief van € 109. Dit is 3,6% van het totale subsidiebedrag [Analyse AL SWOV, 2014].

Eenmeting

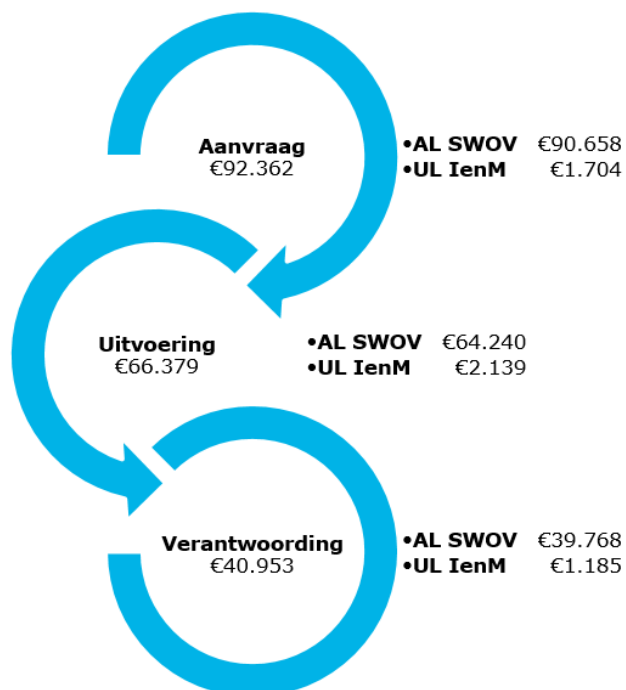
Tijdens de evaluatie van de Subsidieregeling SWOV 2014 zijn de administratieve lasten opnieuw berekend en blijkt dat deze hoger zijn dan tijdens de nulmeting. Ook zijn de uitvoeringslasten voor het ministerie van IenW bepaald. Uit deze berekening blijkt dat de

jaarlijkse administratieve lasten € 194.666 en de uitvoeringslasten € 5.028 bedragen. De lasten per fase zijn weergegeven in figuur 6.

De belangrijkste administratieve lasten ontstaan bij de subsidieaanvraag, bij de uitvoering van de subsidie en voor de verantwoording bij de accountantsverklaring over het financieel verslag:

- Het indienen van meerdere (concept)activiteitenplannen, inclusief een begroting en een accountantsverklaring over de forfaitaire uurtarieven kost SWOV jaarlijks bijna 700 uur. Hierbij wordt ca. 80% van de uren besteed aan het opstellen van de onderzoeksprogrammering⁸ en ca. 17% aan het opstellen van de begroting (waaronder de berekening van de uurtarieven). De administratieve lasten voor de subsidieaanvraag bedragen in totaal ruim € 90.000 voor SWOV.
- Bij de uitvoering van de subsidie wordt maandelijks over de projecten gerapporteerd door de projectleiders van SWOV. Dit wordt besproken door het management. Per kwartaal wordt ook een voortgangsrapportage opgesteld. Hieraan wordt circa 440 uur van de 756 uur besteed. Het voordeel van de voortgangsrapportages is dat de verantwoording relatief snel en eenvoudig is, maar ook dat de monitoring van de voortgang tussentijds gestructureerd plaatsvindt. Zowel SWOV als IenW houden hiermee voldoende mogelijkheid om tussentijds bij te sturen. De administratieve lasten voor de uitvoering van de subsidie bedragen in totaal ruim €64.000 voor SWOV.
- Het laten opstellen van de accountantsverklaring over het financieel verslag van SWOV. De kosten hiervan bedragen € 27.900. De kosten van deze accountantsverklaring zijn relatief hoog in vergelijking met de andere accountantsverklaringen⁹ die elk € 4.656 bedragen.

Figuur 6. Administratieve lasten SWOV en uitvoeringslasten ministerie IenM

⁸De programmering is gelijktijdig de onderzoeksopzet van de projecten. Het opstellen van de programmering kost hierdoor meer tijd. De programmering wordt gebruikt voor het inschatten van de declarabele uren en het opstellen van de projectbegroting.

⁹ Te weten de accountantsverklaring over de forfaitaire uurtarieven en de accountantsverklaring over de naleving van de subsidieverplichtingen.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

1. De subsidiedoelstellingen voor SWOV dragen herleidbaar bij aan de beleidsdoelstellingen van het ministerie van IenM.
-

De analyse van de beleidsdoelstellingen van IenW gericht op verkeersveiligheid zijn direct te relateren aan de subsidiedoelstellingen van SWOV. Ook de doelstellingen van SWOV zelf sluiten goed op de beleidsdoelstellingen. Omdat de activiteiten van SWOV passen in het verkeers- en vervoersbeleid van het ministerie is het verantwoord dat IenW via de subsidieregeling voor SWOV subsidie verstrekt.

2. In het (subsidie)beleid en is een beperkt aantal beleidsindicatoren gedefinieerd om de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het beleid te toetsen.
-

In het verkeers- en vervoersbeleid is een beperkt aantal beleidsindicatoren aangegeven. In de subsidieregeling zelf zijn geen beleidsindicatoren opgenomen. Om toch uitspraken te kunnen doen over de doelmatigheid en doeltreffendheid zijn beleidsindicatoren afgeleid en is op basis hiervan bepaald in hoeverre deze direct of indirect een bijdrage leveren aan de subsidiedoelstelling.

3. De subsidiedoelstelling die betrekking heeft op 'Kennisverspreiding' is te algemeen geformuleerd.
-

Uit de evaluatie blijkt duidelijk dat SWOV gericht bezig is met 'Kennisverspreiding'. Dit gebeurt onder meer door de publicatie van onderzoeken en de bijdrage aan nationale en internationale (wetenschappelijke) bijeenkomsten. Daarnaast weten verkeersprofessionals SWOV zelf te vinden voor informatie.

Uit de evaluatie blijkt echter dat er ook behoefte is aan advies of ondersteuning om de verkregen wetenschappelijke kennis van SWOV te interpreteren en toe te passen. Het is vanuit de subsidiedoelstelling en het beleid onvoldoende duidelijk in hoeverre dit valt onder 'Kennisverspreiding'.

4. De doeltreffendheid van de subsidie beoordelen wij als goed, voor alle projecten is er een direct of indirecte bijdrage geleverd aan één of beide subsidiedoelstellingen.
-

Voor het beoordelen van de doeltreffendheid is nagegaan of de opgeleverde resultaten een bijdrage (direct, indirect of geen) hebben geleverd aan de subsidiedoelstelling. Voor bijna alle uitgevoerde activiteiten en opgeleverde resultaten is een directe relatie te leggen. Activiteiten met alleen een indirecte relatie zijn ondersteund aan het realiseren van de doelstelling 'Kennisoverdracht'.

5. De doelmatigheid van de subsidie lijkt goed te zijn, echter op enkele punten zijn er mogelijkheden om de efficiency te verbeteren.
-

Bij het beoordelen van de doelmatigheid gaat het om de vraag of met dezelfde middelen een hoger rendement was te realiseren. SWOV is een internationaal erkend instituut dat bekend staat om zijn onafhankelijke en wetenschappelijk verantwoorde wijze van onderzoek. Om dit te kunnen waarborgen heeft SWOV zeer uitgebreide kwaliteitsprocedures ingericht (zie ook tekstkader 'Het SWOV-stempel'). Dit heeft uiteraard impact op de kosten van onderzoek. Gezien het belang van het SWOV-stempel

in politieke en bestuurlijke beleids- en besluitvorming zijn deze te verantwoorden. Het is echter wel belangrijk om deze kosten expliciet te monitoren en de noodzaak van aanvullende onderbouwingen zorgvuldig af te wegen.

De activiteiten die een bijdrage leveren aan de subsidiedoelstelling 'Kennisoverdracht' zijn op onderdelen te optimaliseren. Hierbij is het dan echter wel belangrijk deze doelstelling helder af te bakenen. Ook het subsidieproces is op onderdelen te optimaliseren.

6. Het beleidsdoel en de subsidiedoelstellingen zouden zonder de subsidie niet zijn gerealiseerd.
-

SWOV is een uniek Nederlands instituut met internationale erkenning. Een beperkt aantal vergelijkbare onderzoeken wordt uitgevoerd door de universiteit van Delft of TNO. Vaak is SWOV hier in meer of mindere mate bij betrokken.

Financiering van wetenschappelijk onderzoek naar de verkeersveiligheid kan niet zonder financiering van de overheid. Dergelijke onderzoeken zijn te kostbaar en hebben een zeer beperkte commerciële waarde waardoor financiering vanuit de markt alleen gedeeltelijk haalbaar is. Dit vraagt echter een andere organisatie en zou bovendien een inbreuk kunnen zijn op de onafhankelijkheid van SWOV.

Kennisverspreiding in de vorm van implementatieadviezen zou financiering van onderzoeken deels mogelijk kunnen maken. Wij zijn echter van mening dat SWOV een onderzoeksinstituut is en implementatie van deze resultaten aan andere partijen moet overlaten.

7. Het proces van subsidieaanvraag en -verantwoording verloopt in goede harmonie tussen SWOV en IenM.
-

Uit de gesprekken en de verslagen blijkt dat het proces van de subsidieaanvraag procedureel goed verloopt. Alle relevante stakeholders worden hierbij op verschillende momenten betrokken en dit leidt ook tot aanpassingen in de activiteitenplannen. Ook de subsidieverantwoording verloopt transparant. IenW toetst bij de verantwoording vooral op de rechtmatigheid van de verstrekte subsidie. De diverse accountantscontroles zien toe op de financiële verantwoording en onderbouwing.

Op onderdelen is het proces van subsidieaanvraag en -verantwoording te optimaliseren en de administratieve lasten te verminderen.

6.2 Aanbevelingen

1. Expliciteer de subsidiedoelstellingen en de daarbij behorende beleidsindicatoren om deze doelstellingen te monitoren en bij te sturen.
-

De beleidsindicatoren voor het bepalen van de doelmatigheid en doeltreffendheid zijn voor deze evaluatie afgeleid uit de subsidiedoelstellingen. Om als ministerie gericht het beleid te sturen en te evalueren, adviseren wij de subsidiedoelstellingen en daarbij behorende beleidsindicatoren te expliciteren. De in deze evaluatie gebruikte indicatoren kunnen daarbij als leidraad dienen. Wel adviseren wij om ook beleidsindicatoren te identificeren die gericht zijn op de doorwerking van het beleid.

Om de aansluiting met het vervoers- en verkeersbeleid te waarborgen adviseren wij bovendien om ook expliciet te maken aan welke beleidsdoelstellingen en -indicatoren, de subsidiedoelstellingen een bijdrage leveren.

2. Bepaal als ministerie van IenW op welke wijze de doorwerking van de subsidiedoelstellingen van SWOV is te optimaliseren.
-

Uit de evaluatie blijkt dat de onderzoeken van SWOV een belangrijke doorwerking hebben op de ontwikkeling van beleid en uitvoering daarvan in de praktijk. Ook blijkt dat doorwerking verder is te optimaliseren. Dit kan onder meer door de onderzoeken van SWOV gericht in de praktijk toe te passen.

Op basis van de evaluatie is onze indruk dat de doorwerking van bepaalde onderzoeken of publicaties van SWOV zijn te optimaliseren. Een goed voorbeeld hiervan is de gemeentelijke benchmark verkeersveiligheid. Dit product is door SWOV opgeleverd maar wordt door stakeholders slechts beperkt opgepakt.

Aangezien het ministerie bepalend is in de beleidskeuzes, adviseren wij haar om gericht na te gaan op welke wijze de doorwerking van SWOV onderzoeken is te optimaliseren om haar beleidsdoelstellingen te realiseren. Zo kan het ministerie in het voorbeeld van de benchmark er bijvoorbeeld op aansturen om deze door andere partijen (bijvoorbeeld KING, VVN of commerciële partijen) te laten uitvoeren.

3. Bewaak de onafhankelijke en wetenschappelijke kwaliteiten van SWOV, maar zoek gericht naar mogelijkheden om de doelmatigheid te optimaliseren.
-

SWOV is een nationaal en internationaal instituut dat bekend staat om zijn hoge kwaliteit van onafhankelijk en wetenschappelijk onderzoek. Ondanks dat dit een effect heeft op de doelmatigheid, zijn deze kernwaarden belangrijk en dienen deze gewaarborgd te blijven. Uit de evaluatie is de indruk ontstaan dat de verleiding groot is om in deze wetenschappelijke erkenning door te slaan. Wij adviseren daarom de directie van SWOV de kosten hiervoor scherp te monitoren. Aandachtspunten om hierop te sturen hebben betrekking op het scherp blijven monitoren op tijdsbesteding en planning, meer focus te leggen op de heldere subsidie-indicatoren en de personeelsopbouw vanwege het hoge aantal senior onderzoekers. Dit laatste is ook relevant in verband met de continuïteit van SWOV voor de toekomst.

4. Optimaliseer het subsidieproces of overweeg de financiering van SWOV anders in te richten om verdere regeldrukvermindering mogelijk te maken.

Uit de evaluatie blijkt dat de relatie tussen SWOV en IenW goed verloopt. Dit proces sluit aan op de interne aansturingsprocessen van SWOV en de sturingsbehoefte van het ministerie. Slechts op onderdelen zijn verbeteringen mogelijk in het proces (o.a. meerwaarde van de accountantsverklaring expliciteren, verantwoording optimaliseren door aan te sluiten bij subsidie-indicatoren).

Alleen door de financiering van SWOV anders in te richten is significante regeldrukvermindering mogelijk. Zo kan bijvoorbeeld over worden gegaan op een meerjarige instellingssubsidie. Of gekozen worden voor een andere uitvoeringsvorm door SWOV onderdeel te maken van het ministerie in de vorm van een (nationaal) kennisinstituut.

Bijlagen bij rapportage:

Evaluatie subsidieregeling SWOV

I	Toetsingskader	44
II	Geraadpleegde bronnen	46
III	Gesprekspartners	48
IV	Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek	49
V	Ambities en doelstellingen SWOV	52
VI	Beoordelingstabel	54
VII	Subsidieverplichtingen SWOV	62

I Toetsingskader

Algemeen

1. Met welk doel wordt subsidie aangevraagd en verleend?
2. Wat is de (praktische) betekenis van het in de subsidieregeling omschreven subsidiedoel?
3. Wat is het vooraf beoogde effect van de subsidie?
4. Wat is de primaire doelgroep van de organisatie?
5. Hoe is het jaarprogramma tot stand gekomen en welke rol hebben partijen hierin gehad?

Subsidieaanvraag en -verantwoording

6. Wat zijn de administratieve lasten van de subsidie voor de organisatie (aanvraag en vaststelling)?
7. Wat zijn de uitvoeringskosten van de subsidie voor het ministerie van IenW (aanvraag en vaststelling)?
8. In welke mate is de beschikte subsidie vastgesteld?
9. Is het subsidieplafond gedurende de jaren 2014 tot en met 2017 maximaal bereikt?
10. Hoe is de huidige omvang van de egalisereserve tot stand gekomen?
11. Zijn de forfaitaire uurtarieven na de subsidiebeschikking gedurende de jaren 2014 tot en met 2017 gewijzigd? Zo ja, zijn deze verantwoord?
12. Op welke wijze wordt onderscheid gemaakt tussen de subsidie-inkomsten en overige inkomsten van derden?
13. Welke prestatie-indicatoren zijn afgesproken en in welke mate zijn deze gekwantificeerd?
14. Zijn er met het ministerie van IenW aanvullende afspraken gemaakt?

Doeltreffendheid

15. Welke activiteiten zijn met behulp van de subsidie uitgevoerd?
16. Wat is het bereik van de uitgevoerde activiteiten?
17. Is de beoogde doelgroep bereikt bij het uitvoeren van de gesubsidieerde activiteiten?
18. Hoe dragen de uitgevoerde activiteiten bij aan het bereiken van het subsidiedoel?
19. Welke externe factoren (positief en negatief) spelen een rol bij het realiseren van het beoogde effect en hoeveel invloed hebben deze?
20. Zijn er andere mogelijkheden om de doelgroep te bereiken? Zo ja, welke?
21. Zijn er andere mogelijkheden om het subsidiedoel te bereiken? Zo ja, welke?
22. Wordt het effect van de geleverde prestaties gemeten? Zo ja, hoe? Zo nee, wat doet de organisatie om een optimale doorwerking van de geleverde prestaties te bevorderen?
23. In hoeverre is aan de prestatie-indicatoren (zoals opgenomen in de beschikking) voldaan (zijn er bijvoorbeeld activiteiten niet uitgevoerd)?
24. In hoeverre heeft de subsidie bijgedragen aan het behalen van de doelen en prestaties?
25. Zijn er mogelijkheden om het effect van de prestaties te vergroten?

Doelmatigheid

26. Hoe komt de hoogte van het subsidiebedrag tot stand?
27. Kunnen de (uitvoerings)kosten van de organisatie worden verlaagd en zo ja, hoe?
28. Kan het rendement van de geleverde prestatie worden verhoogd en zo ja, hoe?
29. Wat zou er gebeuren als de organisatie geen subsidie meer ontvangt? En in hoeverre verschilt dit van wat nu met de subsidie wordt gerealiseerd?
30. Wat is de indruk ten aanzien van de hoogte van de subsidie (incl. forfaitaire uurta-rieven) in relatie tot vergelijkbare subsidieontvangers?

Informatievoorziening

31. Op welke wijze wordt het ministerie geïnformeerd over relevante informatie (bijv. gevoeligheden, verantwoording financiële middelen, statutenwijziging)?
32. Op welke wijze informeert het ministerie de organisatie over zaken rondom de sub-sidie?
33. Hoe is de onderlinge relatie tussen het ministerie van IenW en de organisatie?

II Geraadpleegde bronnen

Voor het bronnenonderzoek zijn verschillende documenten geraadpleegd. Het gaat hierbij om achtergrondinformatie over Veilig Verkeer Nederland, programma-informatie van het ministerie van IenW en aanvullende documentatie over inhoudelijke projecten van de subsidierelatie. Onderstaand is een overzicht van documenten en bronnen opgenomen die gedurende de evaluatie zijn geraadpleegd.

SWOV

- Accountantsverklaringen financieel verslag 2014, 2015, 2016
- Accountantsverklaringen forfaitaire uurtarieven 2014, 2015, 2016 en 2017
- Accountantsverklaringen naleving subsidieverplichtingen 2014, 2015, 2016
- Activiteitenprogramma's 2014, 2015, 2016 en 2017
- Activiteitenverslagen 2014, 2015 en 2016
- Advies onderzoeksprogramma 2014 PAR, 19 juli 2013
- Begrotingen 2014, 2015, 2016 en 2017
- Brieven 'Subsidieaanvraag SWOV activiteitenprogramma', 2014, 2015, 2016 en 2017
- Brief 'Verantwoording besteding egalisatiereserve 2014', HS/ch/1 55472, 18 september 2015
- Brieven 'Verzoek tot vaststelling subsidie', 2014, 2015 en 2016
- Brief 'Voortgang activiteitenprogramma', HS/ch/1 55479, 2 oktober 2015
- Brieven voortgangsrapportages, 2016
- Deelnemers kenniscafé's
- E-mails
- Evaluatie Nationaal Verkeersveiligheidscongres 2016
- Financiële jaarverslagen 2014, 2015 en 2016
- Financieel verslag Q3 2016
- Interne Quality Assurance procedure
- Interviewverslagen
- Jaarverslagen 2014, 2015 en 2016
- Liquiditeitsprognoses 2014, 2015, 2016 en 2017
- Meerjarenstrategie 2017-2021
- Notitie Goud Verzilveren
- Notitie Goud Verzilveren +
- Notulen 19^e vergadering Raad van Toezicht, 11 april 2014
- Printscreen voortgangsmonitor
- Projectplan, concept-, voortgang- en definitieve rapportages, (wetenschappelijke) toetsen project Basisgegevens

- Projectplan, concept-, voortgang- en definitieve rapportages, wetenschappelijke) toetsen project Overige onderzoeksactiviteiten (2toDrive, fietshelmen en zware alcoholovertreeders)
- Projectplan, concept-, voortgang- en definitieve rapportages, wetenschappelijke) toetsen project Veilige infrastructuur, ook voor ouderen
- SWOV-artikelen en rapporten 2014, 2015, 2016
- Verslag 65^e vergadering WAR, 27 mei 2014

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

- Brief 'Aanschrijven vaststellen subsidies i.v.m. herziene controleverklaringen NBA', 4 mei 2017
- Brieven 'Compensatie arbeidskosten en prijsontwikkeling', 2014, 2015, 2016
- Interviewverslagen
- Kamerbrief 'Beleidsimpuls Verkeersveiligheid', IenM/BSK-2012/191006, 21 september 2012
- Maatregelen Beleidsimpuls Verkeersveiligheid
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2008-2020
- Subsidiebeschikkingen 2014, 2015, 2017 en 2017
- Subsidieregeling SWOV 2014
- Subsidievaststellingen 2014, 2015, 2016
- Wijzigingsbeschikking 2015

Overig

- Interviewverslagen stakeholders

III Gesprekspartners

Bij de uitvoering van de evaluatie is een begeleidingscommissie betrokken waarmee de onderzoeksopzet en de onderzoeksresultaten zijn afgestemd. Daarnaast zijn interviews uitgevoerd met medewerkers van SWOV, medewerkers van IenW en samenwerkingspartners van SWOV. In deze bijlage zijn de leden van de begeleidingscommissie en de betrokken medewerkers van SWOV weergegeven. In paragraaf 2.2 (tabel 1) zijn de geïnterviewde samenwerkingspartners genoemd.

Tabel 8. Overzicht van betrokkenen bij de evaluatie

Naam	Organisatie	Functie
<i>Begeleidingscommissie</i>		
Mw. I. Janssen	Ministerie IenM	Sr. adviseur bedrijfsvoering
Mw. H. Langendijk	Ministerie IenM	Sr. juridisch adviseur
Dhr. H. Ootes	Ministerie IenM	Sr. adviseur bedrijfsvoering
Mw. M. Ronteltap	Ministerie IenM	Sr. beleidsmedewerker
Dhr. J. van der Sar	Ministerie IenM	Sr. beleidsmedewerker
Dhr. T. Smaak	Ministerie IenM	Financieel-administratief medewerker
Dhr. R. Verweij	Ministerie IenM	Sr. beleidsmedewerker
Dhr. J. Sleifer	Ministerie FIN	Coördinerend beleidsmedewerker Besturing, Bestorting en beheer Europese middelen
<i>Geïnterviewden SWOV</i>		
Dhr. P. van der Knaap	SWOV	Directeur-bestuurder
Dhr. R.G. Eenink	SWOV	Afdelingsleider
Dhr. H.L. Stipdonk	SWOV	Afdelingsleider
Mw. L.T. Aarts	SWOV	Sr. onderzoeker
Mw. M. van Strijp	SWOV	Hoofd communicatie

IV Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek

Regeling van de Minister van Financiën van 15 augustus 2014 houdende regels voor periodiek evaluatieonderzoek (Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek)

De Minister van Financiën,

Gelet op artikel 38, tweede lid, onder a, van de Comptabiliteitswet 2001;

Besluit:

Artikel 1. Begripsbepalingen

1. In deze regeling wordt verstaan onder:
 - a. Onderzoek naar de doeltreffendheid en de doelmatigheid: het periodieke onderzoek, zoals bedoeld in artikel 20, tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2001;
 - b. Subsidie-evaluatie: de evaluatie van een subsidie, zoals bedoeld in artikel 4:24 van de Algemene wet bestuursrecht;
 - c. Beleidsdoorlichting: een synthese-onderzoek naar de doeltreffendheid en de doelmatigheid van (een substantieel, samenhangend deel van) het beleid, dat wordt gevoerd op grond van één of meer beleidsartikelen van de Rijksbegroting;
 - d. Doeltreffendheid van het beleid: de mate waarin de beleidsdoelstelling dankzij de inzet van de onderzochte beleidsinstrumenten wordt gerealiseerd;
 - e. Doelmatigheid van het beleid: de relatie tussen de effecten van het beleid en de kosten van het beleid.
 - f. Onafhankelijke deskundige: een natuurlijk persoon die inhoudelijk deskundig is maar geen verantwoordelijkheid draagt voor het te onderzoeken beleid.

Artikel 2. Onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid

1. Het onderzoek naar de doeltreffendheid en de doelmatigheid kent de volgende kwaliteitseisen:
 - a. het onderzoek maakt duidelijk welk beleid wordt onderzocht en wat de doelstellingen van dat beleid zijn;
 - b. het onderzoek beoogt de vraag te beantwoorden in hoeverre het beleid, alsmede de daarmee samenhangende uitgaven, doeltreffend of doelmatig is;
 - c. de conclusies van het onderzoek worden onderbouwd door onderliggende bevindingen;
 - d. de in het onderzoek gebruikte onderzoeksmethode is valide en betrouwbaar, het rapport geeft inzicht in de gebruikte evaluatiemethode en in de mogelijkheden en onmogelijkheden om de doeltreffendheid en/of de doelmatigheid van het betreffende beleid vast te stellen.
2. Bij de uitvoering van een onderzoek naar de doeltreffendheid en de doelmatigheid wordt minimaal één onafhankelijke deskundige betrokken.
3. De onafhankelijk deskundige geeft een onafhankelijk oordeel over het uitgevoerde onderzoek.
4. De manier waarop een of meer onafhankelijke deskundigen bij het onderzoek betrokken is/ zijn geweest wordt beschreven in het onderzoeksrapport.

Artikel 3. De beleidsdoorlichting

1. Al het beleid dat mede wordt gevoerd op grond van één of meer beleidsartikelen uit de Rijksbegroting wordt periodiek (bijvoorbeeld eens per vier jaar en ten minste eens in de zeven jaar) geëvalueerd in een beleidsdoorlichting. In de begroting en het jaarverslag wordt aangegeven welke beleidsdoorlichtingen in welk jaar zijn of worden uitgevoerd.
2. Een beleidsdoorlichting bevat in ieder geval de volgende onderdelen:
 - a. een afbakening van het te onderzoeken beleidsterrein;
 - b. de gehanteerde motivering voor het beleid en de met het beleid beoogde doelen;
 - c. een beschrijving van het beleidsterrein en de onderbouwing van de daarmee gemoeide uitgaven;
 - d. een overzicht van eerder uitgevoerd onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid en een onderbouwing van de gekozen evaluatieprogrammering;
 - e. de effecten van het gevoerde beleid en een analyse en beoordeling van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid, dat wil zeggen alle instrumenten in hun onderlinge samenhang, en – indien relevant – de effecten van het beleid op economische groei en regeldruk;
 - f. een beschouwing over de maatregelen die genomen kunnen worden ter verdere verhoging van de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het beleid;
 - g. een beschrijving van beleidsopties indien er significant minder middelen (-/-20%) beschikbaar zijn.
3. De minister die het aangaat, zendt de beleidsdoorlichting aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
4. Bij elke beleidsdoorlichting geeft ten minste één van de betrokken onafhankelijke deskundigen een oordeel over de kwaliteit van de beleidsdoorlichting en een toelichting op de betrokkenheid en inbreng van de onafhankelijke deskundige bij de totstandkoming van de beleidsdoorlichting. Deze toelichting wordt opgenomen in de beleidsdoorlichting of als bijlage meegestuurd naar de Tweede Kamer.
5. Onverminderd hetgeen bepaald is in artikel 2, tweede lid, zijn onafhankelijke deskundigen die betrokken zijn bij een beleidsdoorlichting niet afkomstig van een ministerie. Medewerkers van inspectiediensten, de Auditdienst Rijk en departementale onderzoeksinstituten met een onafhankelijke status kunnen wel als onafhankelijke deskundige optreden.

Artikel 4. Subsidie-evaluaties

Onverminderd hetgeen bepaald is in de Algemene wet bestuursrecht zijn de kwaliteitseisen uit artikel 2, eerste lid, van toepassing op subsidie-evaluaties.

Artikel 5. Intrekken oude regeling

De Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek, zoals laatstelijk gewijzigd op 1 januari 2013 wordt ingetrokken.

Artikel 6. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek.

Artikel 7. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.

Deze regeling wordt met toelichting in de Staatscourant geplaatst.

Den Haag, 15 augustus 2014

De Minister van Financiën,

J.R.V.A. Dijsselbloem

V Ambities en doelstellingen SWOV

Ambities

- Ambitie op “moed”: SWOV zegt waar het op staat, ook als dat tegen de stroom ingaat; SWOV durft te beloven en maakt waar; SWOV haalt het maximale uit haar onderzoek door zo helder mogelijk conclusies te trekken.
- Ambitie op beleid-1: SWOV wil de best geleide onderzoeksorganisatie van Nederland zijn. In de kern betekent dat:
 - Het is helder wat we waarom, voor wie, wanneer, hoe en tegen welke kosten onderzoeken;
 - Projectleiders en onderzoekers werken vanuit een gezamenlijk geformuleerde, duidelijke probleemstelling en kennen vervolgens - binnen de afspraken, bevoegdheden en doelen – zoveel mogelijk vrijheid.
 - Communicatie is open, bureaucratie zo gering mogelijk, verantwoordelijkheid ligt primair bij onderzoekers en projectleiders.
 - Kwaliteitszorg concentreert zich op de startfase en de publicatiefase, met altijd de mogelijkheid tot ‘sparren’.
 - SWOV werkt doelmatig en doeltreffend: kosten zijn functioneel, inzet tijd ook.
- Ambitie op beleid-2: SWOV zoekt naar uitbreiding van de externe bekostiging via een drie-sporen beleid:
 - Gerichte inzet op het trekken van en participeren in grote, prestigieuze onderzoeksprogramma's in binnen- en buitenland;
 - Gerichte ontsluiting van kennis- en onderzoekspotentieel binnenlandse ‘doepartners’: RWS/CBR/Politie, provincies, gemeenten staan daarbij centraal; SWOV ontwikkelt een aantal producten die in vraag voorzien (Promev, benchmark);
 - Snel en professioneel inspelen op overige financiële en strategische kansen.
- Ambitie op trouw: SWOV is trouw aan haar kernwaarden. Dat zijn: focus op verkeersveiligheid, bruikbare kennis en invloed, kwaliteit (integer/onafhankelijk/hoogwaardig), responsiviteit, innovatie. Bij het streven naar externe bekostiging staat dit centraal.

Doelstellingen

Zes onderzoeks-innovaties

- Data: SWOV is top op datagebied. Verbeteringen zijn mogelijk door gebruik van nieuwe data-bronnen, methoden en slimme koppelingen.
- Simulatoronderzoek: aanschaf low-end simulator
- Naturalistic Driving: vooraanstaande positie in Europa in ND
- Benchmarking: ontwikkeling benchmark voor gemeenten
- Softwaretools en apps: grootschalige toepassing van SWOV-programma's in praktijk
- SWOV-stempel: ontwikkeling goedkeuringskeurmerk

Externe communicatie + Productinnovatie

- Zichtbaarheid: media en sociale media (streven: 8 beeldbepalende publicaties per jaar)
- Wijziging rapportvorm: acht pagina's, infographics, tabletvriendelijke lay-out
- Klantgericht kennis- en onderzoeksportfolio
- ANWB en RAI: value for money
- Website
- Aantal, indeling en samenhang factsheets
- Template offertes

Prioriteit 2014 en 2015: website en factsheets (minder, maar beter).

Projectmanagement

- Sturen op publicatiedatum
- Projectleiders integraal verantwoordelijk
- Management Informatie Systeem (MIS)
- Minder als 'project' inplannen en verantwoorden (e.g. factsheets, artikelen)
- Minder = alleen rapporten onder kwaliteitscontrole laten vallen
- Grotere 'product-definities' met IenM

IenM

- In Goud Verzilveren is de bekostiging vanuit het ministerie constant. Ook daar moeten we hard voor werken: we zijn een betrouwbare speler die op tijd, met open communicatie vooral goede producten aflevert. We zijn er vooral op gebrand dat de uitkomst van onderzoek een verschil maakt in beleid en praktijk. Achterstanden en te late oplevering van projecten komen vanaf 2014 niet meer voor.
- De monitoring van en advisering omtrent aanvullende maatregelen Beleidsimpuls Verkeersveiligheid krijgt als centraal discussieplatform prioriteit in ons onderzoek en externe uitingen [Goud Verzilveren +, 2014].

VI Beoordelingstabel

Tabel met informatie voor beoordeling doeltreffendheid en doelmatigheid.

In de onderstaande tabel is de informatie opgenomen om de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de subsidie te beoordelen. In de tabel zijn alle activiteiten uit het activiteitenplan van de subsidieaanvraag opgenomen. Vervolgens is nagegaan welke prestaties zijn geleverd (output) en welk effect (outcome) hiermee is bereikt. Een voorbeeld: in het activiteitenplan is, om de naamsbekendheid van SWOV te vergroten, een marketingcampagne opgenomen (activiteit). Hiervoor heeft SWOV de website aangepast en een 'verkeerderouder-Facebook-pagina' aangemaakt en gepromoot (output). Het effect is een verdubbeling van het aantal facebook volgers (outcome).

Per activiteit hebben we aangegeven in hoeverre deze bijdraagt aan de subsidiedoelstellingen:

- Gedragsbeïnvloeding, het gaat hierom de vraag of het effect van de geleverde prestaties het gedrag van burgers mogelijk heeft beïnvloed (bijvoorbeeld door contact met SWOV ligt het voor de hand dat deze mensen nadenken over verkeersveiligheid en ook zelf hun gedrag aanpassen.
- Beleidsbeïnvloeding, het gaat hierom de vraag of het effect van de geleverde prestaties het beleid van overheden (gemeenten, provincies, etc.) of organisaties (scholen, verenigingen, bedrijven etc.) mogelijk heeft beïnvloed (bijvoorbeeld door contact met SWOV over verkeersonveilige situaties heeft gemeente verkeersveiligheid op de agenda gezet).

Per activiteit in de tabel geven we aan of het gerealiseerde effect (outcome) een bijdrage heeft geleverd aan de subsidiedoelstellingen. Is dit expliciet duidelijk dan geven we dit aan met (●). Bijvoorbeeld: als x ouderen inzicht hebben in de risico's dan is er expliciet een bijdrage geleverd aan gedragsverandering. Is er impliciet een relatie te leggen tussen de outcome en de subsidiedoelstelling dan geven we dit aan met (o). Bijvoorbeeld: het verbeteren van een registratiesysteem voor verkeerseducatie zal ervoor gaan zorgen dat SWOV efficiënter verkeerseducatie kan inrichten. Gedragsbeïnvloeding zal dan pas verbeteren als er meer educatie wordt gegeven. In dit geval is er dus impliciet een relatie met het beleidsdoel. Is er niets ingevuld dan zien wij geen herleidbare bijdrage aan het subsidiedoel.

We zijn niet nagegaan wat de invloed van SWOV op gedrags- en beleidsbeïnvloeding is geweest. Hiervoor zouden ook de (externe) factoren die invloed hebben, moeten worden meegenomen. Dit valt buiten de scope van deze evaluatie.

Herleidbaarheid van de analyse

De informatie is verkregen uit het activiteitenverslag 2016 [AV], aangeleverde documenten [AD] of uit interviews met medewerkers [IV]. Soms is informatie door de onderzoekers geïnterpreteerd dit is dan aangegeven met [IS]. Binnen de doorlooptijd van het project is het voor SWOV niet mogelijk gebleken om alle benodigde informatie te achterhalen, in die gevallen geven we dit aan met 'onbekend'.

Activiteiten	Prestaties (output)	Effecten (outcome)	Uitgevoerd	Onderzoek	Kennisver- spreiding
16.01 Basisgegevens voor verkeersveiligheidsonderzoek: subsidie € 332.023 (2016)					
1. Databeheer en presentatie data (AP)	Notitie met verantwoording van de schatting van het aantal verkeersdoden en het aantal ernstige verkeersgewonden in 2015 (AP).	Direct. Notitie gebruikt voor verkeersveiligheidsbeleid IenW en verstuurd naar de Tweede Kamer. Er zijn hierover Kamervragen gesteld.	Ja	●	o
2. Onderzoek naar de kwaliteit en toepasbaarheid van gegevens voor onderzoek en beleid (AP)			Ja	●	o
3. Schatting aantal EVG 2015 (AP)			Ja	●	o
16.02 Monitoring en signalering: subsidie € 383.998 (2016)					
1. Monitor beleidsimpuls (AP)	Monitor over ontwikkelingen aantal verkeersdoden en ernstig verkeersgewonden en effecten van verkeersmaatregelen (AP)	Indirect. Monitor gebruikt voor verkeersveiligheidsbeleid IenW en mogelijk ook door gemeentelijke beleidsmakers, medici en belangenorganisaties (AP)	Ja	o	o
2. Letsels en letsel-last (AP)	Interne notitie over specifieke letsels, aantal slachtoffers met blijvend letsel en beperkingen methodiek (AP)	Direct. Notitie gebruikt voor verkeersveiligheidsbeleid IenM.	Ja	●	
3. Balans (AP)	Rapportage Balans (AV)	Onbekend	Ja	●	
4. SafetyCube, Europees samenwerkingsproject met contrafinanciering (AP)	Analyses risicofactoren en maatregelen gedrag en infrastructuur bij verkeersongevallen (AP) Leidende rol bij problematiek ernstig verkeersgewonden en maatschappelijke impact (AP) Betrokken bij methodeontwikkeling en verspreiding onderzoeksresultaten (AP) 5 publicaties over het Safety Cube-project (SWOV)	Direct. Nog niet afgerond. Project heeft looptijd van 3 jaar (2015-2018) (AP) Europese doelgroep heeft kennis kunnen nemen van onderzoeksresultaten Safety Cube.	Ja	●	o

Activiteiten	Prestaties (output)	Effecten (outcome)	Uitgevoerd	Onderzoek	Kennisver-spreiding
16.03 In-depth inzicht in ongevallen met langzaam gemotoriseerd verkeer: subsidie € 226.998 (2016)					
1. Concept afronding snorfiets-ongevallen-onderzoek (AP)	(Concept) rapport dieptestudies snorfiets op fietspad naar aanleiding van ca. 40 analyses van ongevallen (AP)	Direct. Deze onderzoeken vloeien voort uit resultaten van de monitor op basis van vragen van stakeholders (o.a. IenM, VNG, gemeenten, RAI, BOVAG, Gezondheidsraad). Zij gebruiken dit direct voor het ontwikkelen van beleid (AP)	Ja	●	○
2. Dataverzameling brommobielen en scootmobielen (AP)	Tussentijds verslag 2016 van de geanalyseerde ongevallen met brom- en scootmobielen (AP)	IenM, VNG, gemeenten, RAI, BOVAG, Gezondheidsraad). Zij gebruiken dit direct voor het ontwikkelen van beleid (AP)	Ja	●	○
16.04 Veiligheid tijdens de transitie naar hogere niveaus van automatisering: subsidie € 306.981 (2016)					
1. Onderzoek naar mentale taakbelasting (AP)	Verdiepende rapportage over mentale taakbelasting en transitie of control met concrete aanbevelingen voor beleid. De rijnsimulator en observaties van ritten (met camera's) zijn hiervoor gebruikt (AP)	Direct. Concrete aanbevelingen zijn gebruikt voor beleid automatisering van voertuigen en toelating testen op openbare weg. Onder andere door IenW en CBR (AP)	Ja	●	○
2. Onderzoek naar transitie of control (AP)				●	○
3. UDRIVE; Europees samenwerkingsproject met contrafinanciering (AP)	Coördinatie data-analyse gedrag Europese voertuigbezitters en projectmanagement (UDRIVE) Publicatie in European Transport Research Review over het onderzoek UDRIVE (SWOV)	Direct. Nog niet afgerond. Project heeft looptijd van 5 jaar (2012-2017). Europese doelgroep heeft kennis kunnen nemen van onderzoek.	Ja	●	○
16.05 Veilige interactie tussen fietsers, voetgangers en autonome voertuigen: subsidie € 158.470 (2016)					
1. Onderzoek naar omgang fietsers, voetgangers met gemotoriseerde slimme voertuigen.	Position paper en rapportage pilot over veldstudie in samenwerking met TU Delft en onderzoeksprojecten Vulnerable Road Users en autonome voertuigen (AP)	Direct. Onderzoek voor de langere termijn. Wel is al duidelijk welke kennis nodig is voor het verdere onderzoek. Wetenschappelijke doelgroep heeft kennis kunnen nemen van onderzoek.	Ja	●	○

Activiteiten	Prestaties (output)	Effecten (outcome)	Uitgevoerd	Onderzoek	Kennisver- spreiding
16.06 Veilig autorijden met beginnende dementie: subsidie € 104.807 (2016)					
1. Longitudinaal gedragsonderzoek (AP)	FitCI voortgangsrapportage 2016 en gevalideerde toets over 100 gevolgde automobilisten met lichte dementie. Hiervoor heeft de onderzoeksgroep elke 6-8 maanden de FitCI-testprocedure doorlopen en zijn zij enkele dagen geobserveerd met camera's (AP)	Direct. Rapportage en toets als onderbouwing gebruikt voor verbetering bestaande keuringsprocedure door het CBR.	Ja	●	○
2. Gevaarherkenningstoets ouderen (AP)			Ja	●	○
16.07 Veilige Infrastructuur, ook voor ouderen: subsidie € 341.302 (2016)					
1. Veilige infrastructuur voor ouderen (AP)	Rapportage over de eisen waaraan een seniorproof verkeerssysteem voldoet. Toetsing op basis van eerder onderzoek, beleidsstukken en enkele praktijkroutes (AP)	Direct. Toegepast onderzoek dat concreet inzicht heeft gegeven in hoe infrastructuur is te verbeteren.	Ja	●	○
2. Hoe worden CROW-richtlijnen toegepast en waarom? (AP)	Tussentijdse rapportage over de mate waarin gemeentelijke infrastructuur is ingericht volgens de CROW-richtlijnen. Hiervoor zijn analyses van wegbeelden en interviews met wegbeheerders uitgevoerd (AP)	De resultaten zijn gebruikt door IenM voor beleidsontwikkeling. Decentrale overheden (zoals gemeenten en provincies) en CROW gebruiken aanbevelingen en handvatten (AP).	Ja	●	○
3. Haalbare en toekomstbestendige aanpak grijze wegen (AP)	Rapportage over safety performance indicatoren en verkeersveilige oplossingen van gebiedsontsluitingswegen in stedelijke gebieden (AP)	De safety performance indicatoren zijn gebruikt voor verkeersveiligheidsbeleid decentrale overheden (AP).	Ja	●	○
16.08 Instrumenten voor decentraal verkeersveiligheidsbeleid: subsidie € 196.135 (2016)					
1. Benchmarking van verkeersveiligheid met gemeenten (AP)	Notitie over benchmark verkeersveiligheid. Aan de hand van gemeentelijke gegevens zijn indicatoren en een prototype ont-	Direct. Toegepast onderzoek. Het instrument is beschikbaar voor wegbeheerders en	Ja	●	●

Activiteiten	Prestaties (output)	Effecten (outcome)	Uitgevoerd	Onderzoek	Kennisver-spreiding
	wikkeld. Dit is uitge- rold bij gemeenten (AP)	deze kunnen dit in- zetten voor het ver- beten van de verkeersveiligheid (AP)			
2. Doorontwikkeling van kennis voor proactieve be- leidsinstrumenten (koepel SPI) (AP)	Rapportage dooront- wikkeling kennis voor proactieve instrumen- ten (AV)	Diverse partijen als VVN, KING en CROW zijn op de hoogte van dit instrument.	Ja	●	○
16.09 Naar de nieuwe school: educatieve interventies in overgangperiodes: subsidie € 115.494 (2016)					
1. Fietshelmgebruik in groep 3 en 4 (AP)	Rapport/artikel over effect, succes en faal- factoren gratis fiets- helmen in 2016 (AP)	Direct. Rapport ge- bruikt door IenM, provincie Zeeland, Veiligheid NL en VVN (AD). Hierover zijn Kamerbrieven ge- stuurd.	Ja	●	○
2. Gevaarherken- ningstraining voor brugklassers (AP)	Werkdocument resul- taat pilot training ge- vaarherkenning. SWOV heeft de training ont- wikkeld en experimen- ten op scholen uitgevoerd (AP)	Direct. Rapportage is beschikbaar voor stakeholders (AP)	Ja	●	○
16.10 Veiligheid van fietsers: subsidie € 302.897 (2016)					
1. Interactie tussen en met elektri- sche fietsen op kruispunten: na- turalistic cycling (AP)	Rapportage bevindingen NC studie en rap- portage (artikel/hoofdstuk). Hiervoor zijn proefper- sonen op geïnstrumen- teerde fietsen ingezet en is een experiment uitgevoerd (AP)	Direct. Rapport is beschikbaar voor stakeholders. (AP)	Ja	●	○
2. Interactie tussen en met elektri- sche fietsen op kruispunten: so- ciale attributie (incl. fietsstraat) (AP)			Ja	●	○
3. De rol van geluid bij fietsers: smartphones, muziekspelers en stille auto's (AP)	Artikel/rapportage over veldexperiment oogbewegingen fiet- sers bij luisteren mu- ziek (AP)	Direct. Rapport is beschikbaar voor stakeholders. (AP) Wetenschappelijke doelgroep heeft ken- nis kunnen nemen van onderzoek (AP)	Ja	●	○

Activiteiten	Prestaties (output)	Effecten (outcome)	Uitgevoerd	Onderzoek	Kennisver- spreiding
16.11 Overige onderzoeksactiviteiten: subsidie € 162.168 (2016)					
1. Zware alcohol-overtreders, om hoeveel gaat het en wie zijn het? (AP)	Rapport zware alcohol-overtreders waarin verschillende data is geanalyseerd en wetenschappelijke literatuur over kenmerken en effectieve maatregelen is bestudeerd (AP)	Direct. Rapport met aanbevelingen gebruikt door beleids-makers IenW en Tweede Kamerleden (najaar 2016)(AP)	Ja	●	o
2. Afronding fiets-helmenstudie Zeeland (AP)	Rapportage met evaluatie fietshelmenstudie 2010-2015. Uitgevoerd met Veiligheid.NL (AD)	Direct. Rapport gebruikt door IenM, provincie Zeeland, Veiligheid NL en VVN (AD). Hierover zijn Kamerbrieven gestuurd in 2015.	Ja	●	o
3. Afronding 2to Drive (AP)	Rapportage over her-analyse zelfgerapporteerde ongevallen (AD)	Direct. Rapport gebruikt door beleids-makers IenW en CBR. Hierover zijn Kamerbrieven gestuurd (2014 - 2015).	Ja	●	o
16.12 Kennis bijhouden en uitwisselen: subsidie € 323.835 (2016)					
1. Bijdragen aan universitair onderwijs (Prof dr Marjan Hagenzieker en prof dr Jacques Commandeur) (AP)	Marjan Hagenzieker 1 dag per week aange-steld bij de TU Delft (IV) Bijdrage aan onderwijs VU Amsterdam (AP)	Direct. Studenten hebben kennis van verkeersveiligheid			●
2. NOAF, ICSC, CROW, IRTAD, doorwerking ver-kenning etc (AP)	Bijdragen aan expert-groepen, werkgroepen, congressen, tijdschri-fen, onderhouden in-ternationale netwerken (AP) ▪ 1 congrespaper ▪ 18 wetenschap-pelijke en vakge-richte artikelen ▪ 14 overige ex-terne publicaties (SWOV) Bijwonen en organise-ren Nationaal Ver-keersveiligheidscon-gres NVVC (IS) Deelname aan con-gressen (IV)	Direct. Kennisover-dracht van onder-zoeksprojecten SWOV aan weten-schappelijke en vak-gerichte doelgroep		o	●

Activiteiten	Prestaties (output)	Effecten (outcome)	Uitgevoerd	Onderzoek	Kennisver-spreiding
16.13 Nieuwe onderwerpen, vragen en ontwikkelingen: subsidie € 215.338 (2016)					
1. PAR, WAR, pro-grammering 2017 (AP)	Activiteitenprogramma 2017 (AV)	Direct. Nieuw onder-zoeksprogramma en subsidie voor activi-teitenprogramma 2017. Dit is van di-rect belang voor het waarborgen van de wetenschappelijke kwaliteit en priorite-ring van onder-zoeken waaraan behoefte is.	Ja	●	
2. Advisering zelfrij-dende auto's (AP)	Verantwoording over de werkzaamheden (AV)	Direct. Verantwoor-ding gebruikt door beleidsmakers en maatschappelijke or-ganisaties.	Ja	●	o
3. Motorveiligheid (AP)	Verantwoording over de werkzaamheden (AV)		Ja	●	o
4. Actuele onder-werpen (AP)		Direct. Onderzoeken gebruikt door be-leidsmakers IenW en decentrale overhe-den	Ja	●	o
16.14 Factsheets en Website: subsidie € 240.953 (2016)					
1. Factsheets (AP)	13 geactualiseerde of nieuwe factsheets (SWOV)	Direct. Kennisover-dracht stakeholders (IS)	Ja	o	●
2. Website (AP)	Onderhoud website en ontsluiting data (AP)	Indirect. 58.808 be-zoekers (AD)	Ja		o
16.15 Kenniscentrum: subsidie € 147.880 (2016)					
1. Bijhouden collec-tie boeken (AP)	Up to date collectie (wetenschappelijke) boeken (AV)	Indirect. Hulpmiddel voor onderzoek.	Ja	o	
2. Bijhouden collec-tie tijdschriften (AP)	Up to date collectie (wetenschappelijke) tijdschriften (AV)	Indirect. Hulpmiddel voor onderzoek.	Ja	o	
3. Digitalisering kennisbank (AP)	Digitaal kenniscentrum (gedeeltelijk) (AP)	Indirect. Hulpmiddel voor kennisversprei-ding.	Ja		o
16.16 Voorlichting en communicatie: subsidie € 300.103 (2016)					
1. Doorwerking SWOV-publica-ties, vragen pers n.a.v. actualiteit (AP)	Beantwoorden pers-vragen etc. (AV) Organisatie vier ken-niscafé's over de ver-antwoordelijkheid van	Direct. Kennisover-dracht stakeholders, waaronder de CROW, CBR, VVN,	Ja		●

Activiteiten	Prestaties (output)	Effecten (outcome)	Uitgevoerd	Onderzoek	Kennisver- spreiding
	wegbeheerders, integrale aanpak van risicogedrag bij jongeren, gemeentelijke plannen (i.s.m. Windesheim) en sociale aanpak 30 km/per uur-wegen. Totaal: 95 bezoekers (AD) Verspreiden SWOV-publicaties via Yammer (IV) Verspreiden nieuwsbrief (IV) Verspreiden magazine (IV) Bijhouden social media kanalen (IV)	decentrale overheden, Tweede Kamer en anderen (IV)			

VII Subsidieverplichtingen SWOV

Artikel 12. Verplichtingen SWOV

1. Onverminderd de artikelen 4:68, 4:69 en 4:70 van de wet gelden de volgende verplichtingen voor de SWOV:
 - a. het afronden van de uitvoering van de projecten en producten waarvoor subsidie is verleend uiterlijk op het tijdstip dat daarvoor is aangegeven in de beschikking tot subsidieverlening;
 - b. het onverwijld doen van een schriftelijke mededeling aan de minister van alle omstandigheden die van invloed kunnen zijn op de hoogte van de subsidie en op de rechtmatige en de doelmatige aanwending daarvan, zoals financiering van projecten en producten vanuit andere bronnen en over- en onderschrijdingen van meer dan 10% van het geraamde subsidiebedrag van een project;
 - c. het onverwijld doen van een schriftelijke melding aan de minister zodra aanneemelijk is dat een gesubsidieerd project onderscheidenlijk product niet, niet tijdig of niet geheel zal worden verricht onderscheidenlijk opgeleverd of dat niet, niet tijdig of niet geheel aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen zal worden voldaan;
 - d. het doen van een schriftelijke melding aan de minister, vergezeld van een herziene liquiditeitenprognose, indien de gemaakte subsidiabele kosten op de laatste dag van elk kalenderkwartaal 75% of minder bedragen van de voor dat desbetreffende kwartaal begrote subsidiabele kosten; de melding geschiedt binnen twee maanden na afloop van het desbetreffende kalenderkwartaal;
 - e. het verlenen van medewerking aan een onderzoek naar de rechtmatige en doelmatige aanwending van de ontvangen subsidiegelden, dat wordt verricht namens of in opdracht van de minister of door de Algemene Rekenkamer en het desverlangd verstrekken van alle informatie aan degene die met dit onderzoek is belast;
 - f. het verlenen van medewerking binnen een door de minister te stellen termijn aan een door hem ingesteld evaluatieonderzoek teneinde te beoordelen in welke mate de SWOV bij het uitvoeren van een gesubsidieerd project door het genereren van kwalitatief hoogstaande kennis een toegevoegde waarde heeft geleverd, die niet in de markt beschikbaar is, aan de in artikel 2 omschreven doelen van deze regeling;
 - g. het aan een ieder ter beschikking stellen van onderzoeksresultaten van een gesubsidieerd project of product onverwijld na afronding van het desbetreffende project of product tegen ten hoogste een vergoeding van de verschaffingskosten, met dien verstande dat de SWOV minimaal vijf werkdagen van tevoren de minister schriftelijk op de hoogte stelt van het onderzoeksresultaat;
 - h. het in andere gevallen dan onder g. bedoeld, de minister minimaal twee werkdagen van tevoren schriftelijk op de hoogte stellen in geval op initiatief van de SWOV op enigerlei wijze bekendheid wordt gegeven aan gesubsidieerde projecten of producten of standpunten dienaangaande, met een politiek gevoelig of belangrijk beleidsmatig karakter, en
 - i. het in acht nemen van het controleprotocol.
2. De SWOV draagt er zorg voor dat:
 - a. een gescheiden administratie van kosten en baten wordt gevoerd voor de gesubsidieerde projecten en producten enerzijds en de overige activiteiten anderzijds;

- b. een onderzoek als bedoeld in artikel 4:79, eerste lid, van de wet wordt uitgevoerd en dat dit onderzoek geschiedt met inachtneming van hetgeen daarover is bepaald in het controleprotocol, bedoeld in artikel 8, tweede lid, onder f, en
 - c. geen indirecte staatssteun wordt verleend aan ondernemingen middels de subsidie.
3. De minister kan bij de beschikking tot subsidieverlening andere verplichtingen opleggen die hij noodzakelijk acht ter verwezenlijking van het doel van de subsidie.

Artikel 13. Toestemming minister

1. De SWOV heeft toestemming van de minister voor:
- a. het oprichten van dan wel deelnemen in een rechtspersoon;
 - b. het wijzigen van de statuten;
 - c. het ontbinden van de rechtspersoon, of
 - d. het voor haarzelf doen van aangifte tot faillissement of het aanvragen van surseance van betaling.
2. Aan de toestemming kunnen voorwaarden of voorschriften worden verbonden.